

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 018 (7186)

Böyük qələbənin zirvə nöqtəsi

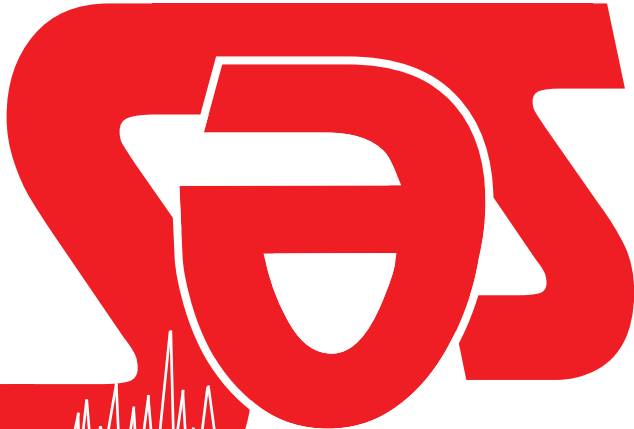
8

Gənclərə inam və qayğı

3

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə bir qrup gənçə Prezident mükafatları veriləcək

1 fevral 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Unutmamışıq - TARİX VƏ BİZ

4

Qədrini bil, yoxsa çox axtaracaqsan...

13

Rusiyalı ekspert: Qərb Ermənistanı özünün Qafqazdakı "Troya atı"na çevirmək istəyir

15

Ağcabədidə evdə əl qumbarası partlayıb, 5 nəfər ölüb

16

Zəngəzur dəhlizi - geosiyasi əhəmiyyət kəsb edən layihə

14

Vahid tələbə kartındakı güzəştlər niyə tələbələrin işinə yaramır?

9

Müasir nəqliyyat-yol infrastruktururu

Azərbaycan iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, informasiya müstəqilliyinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ölkəmizdə kosmik sənayesinin inkişaf etdirilməsi və beynəlxalq kosmik məkana inteqrasiya istiqamətində böyük nailiyyətlər əldə edib. Ölkənin iqtisadi inkişafının baza sütunlarından biri olan regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının icrası bütün mövcud problemləri, insanları narahat edən sosial məsələləri əhatə edərək ölkəmizin dinamik inkişafını təmin etməklə yanaşı, bölgələrin potensialının artmasına və əhalinin rifahının yüksəlməsinə geniş şərait yaradıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bölgələrə səfərləri çərçivəsində bir sıra sosial və iqtisadi xarakterli obyektlərin - xəstəxanaların, yeni yolların, mədəniyyət, xidmət mərkəzlərinin, yeni iş yerlərinin və s. istifadəyə verilməsi ölkəmizdə uğurlu siyasətin məntiqi nəticəsidir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinə əsasən son illərdə ölkəmizdə yolların yenidən qurulması, mövcud yolların müasir səviyyəyə çatdırılması istiqamətində çox mühüm layihələr icra olunub. Azərbaycanın regionlarında, paytaxt Bakıda yol-nəqliyyat infrastrukturunu müasirləşdirilir, avtomobil yolları şəbəkəsi yenidən qurulur. Yeni yolötürücüləri, körpülər, tunellər, yerüstü və yeraltı piyada keçidləri inşa edilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar ölkədə yol infrastrukturunun təzələnməsini daha da sürətləndirir. Təbii ki, nəqliyyat-yol infrastrukturunun inkişafı və yenilənməsi hər bir ölkənin iqtisadi qüdrətinin göstəricisidir. Ölkənin istehsal və sənayenin bütün sahələrinin inkişafı birbaşa olaraq yol örtüyünün hansı vəziyyətdə olmasından asılıdır.

inkışafın sürətləndirilməsini və insanların həyat keyfiyyətinin artırılmasını hədəfləyir. Dövlət Proqramı əhaliyə keyfiyyətli nəqliyyat xidmətləri göstərilməsi, ərazinin perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla yol hərəkətinin bütün iştirakçılarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ümumi istifadədə olan nəqliyyat xidmətlərinin keyfiyyətinin, dayanıqlılığının və əlçatanlığının artırılması, həmçinin fərdi mobil nəqliyyat vasitələrinin, nəqliyyat və piyada infrastrukturundan istifadənin müasir tələblərə cavab verən səviyyədə təmin edilməsi və nəqliyyatda rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi prinsipləri əsasında hazırlanmışdır. Məqsəd nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulan Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə dayanıqlı nəqliyyat sisteminin qurulması, sərnişin mobilliyinin keyfiyyətinin artırılması və yol-nəqliyyat hadisə-

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı əsasında Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunu təkmilləşdiriləcək

liyyat sistemlərinin səmərəli idarə olunması və ətraf mühitin qorunması məqsədilə innovativ həllər tətbiq olunmaqdadır.

NƏQLİYYAT SİSTEMİNDƏ YENİ ÇAĞIRIŞLAR

Dövlət Proqramında yer alan mövcud vəziyyət Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə sürətli urbanizasiya və əhali artımı nəqliyyat və mobillik sahəsində islahatları zəruri edir. Mövcud vəziyyətdə şəhərin nəqliyyat sisteminin səmərəliliyini artırmaq və urbanizasiya nəticəsində yaranan çətinliklərin qarşısını almaq üçün strateji tədbirlərə ehtiyac vardır. Bakı şəhərinin və ətraf ərazilərin əsas nəqliyyat infrastrukturunu, hərəkət axınları və iqtisadi fəaliyyət mərkəzdə cəmləşdiyindən şəhərdən kənar istiqamətə doğru hərəkətlər məhdudlaşır ki, bu da şəhərin monosentrikliyini ön plana çıxarır. Lakin qlobal miqyasda polisentrik inkişaf trendləri üstünlük təşkil edir və müxtəlif bölgələr arasında əlaqələrin güclənməsi şəhərin daha dayanıqlı inkişafına şərait yaradır. Bakı şəhərinin 2020-2040-cı illəri əhatə edən Baş Planında bu qlobal trendlər nəzərə alınaraq, şəhərin perspektiv inkişaf istiqamətləri məhz polisentrik yanaşma əsasında müəyyən edilmişdir. Son 20 ildə ölkə üzrə əhalinin orta illik artım tempi 1% təşkil etdiyi halda, Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə bu göstərici 1.3% olmuşdur. Həmin dövr üzrə Bakı şəhərində hər 1000 nəfərə düşən avtomobillərin sayı 132-dən 320-dək artmışdır. Əhali sayının sürətli artımı şəhərin infrastrukturuna və xidmət sahələrinə, xüsusilə nəqliyyat sektoruna əlavə təzyiq göstərir. Artan tələbat nəqliyyat sisteminə yeni çağırışlar yaratmış, bunlara ictimai nəqliyyatın genişləndirilməsi, tıxacların azaldılması və ekoloji cəhətdən davamlı nəqliyyat həllərinin tətbiqi daxildir. Bununla belə, fərdi nəqliyyat vasitələrindən ictimai nəqliyyata və fərdi mobil nəqliyyat vasitələrinə keçid infrastrukturunun inkişafından asılıdır. İnfrastrukturun təkmilləşdirilməsi məqsədilə 100 km-dən çox velosiped zolaqlarının inşası, sərnişinlərin ictimai nəqliyyat və digər nəqliyyat vasitələri ilə səyahət təcrübəsinin tam rəqəmsallaşdırılması planlaşdırılır. Ölkədə nəqliyyat infrastrukturuna investisiyalar qoyulmasına və müxtəlif nəqliyyat növləri üzrə ayrı-ayrı layihələrin icra olunmasına baxmayaraq, nəqliyyat növlərinin koordinasiya fəaliyyəti ilə bağlı çatışmazlıqlar müşahidə olunurdu. Bakı şəhərinin 2040-cı ilədək olan Baş Planında nəqliyyat sisteminin inkişaf konsepsiyasına uyğun olaraq, Böyük Bakı Regionunun nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı üzrə vahid konsepsiyanın hazırlanması, şəhərin əsas yollarında nəqliyyat yüklənməsinin aradan qaldırılması, şəhəratrafi ərazilərdən nəqliyyat axınlarının idarə edilməsi, şəhəratrafi ərazilərdə yerləşən yaşayış məntəqələri arasındakı yola sərf olunan vaxtın mümkün səviyyədə qısaldılması, nəqliyyat qovşaqlarının yaradılması məsələlərinin həll edilməsi hədəfləri Dövlət Proqramında nəzərə alınmışdır.

MAGİSTRAL YOLLARDA TƏMİR VƏ BƏRPA İŞLƏRİ

Qeyd edək ki, ölkədə son illər ərzində yol-nəqliyyat infrastrukturunu sahəsində əhəmiyyətli islahatlar həyata keçirilmişdir. Şəhər ərazisindəki yol şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi, yeni yol kəsişmələrinin və körpülərin tikilməsi, həmçinin tıxacların azaldılması məqsədilə müxtəlif layihələr icra edilmişdir. Bakıdakı əsas magistral yollarda təmir və bərpa işləri, habelə yol infrastrukturunun müasirləşdirilməsi yollarda nəqliyyat vasitələrinin artan sayına paralel olaraq aparılmaqdadır. Son 20 ildə Azərbaycan Respublikasında yol infrastrukturunun inkişafı sahəsində əsas nailiyyətlərdən biri ümumilikdə 20,8 min km uzunluğunda (o cümlədən 6,6 min km respublika əhəmiyyətli, 11,6 min km yerli əhəmiyyətli və 2,6 min km isə Bakı şəhərində) yeni yolların tikilməsi, yenidən qurulması və təmir olunmasıdır. Bundan əlavə, ümumi istifadədə və Bakı şəhərində olan avtomobil yollarında ümumilikdə 335 ədəd körpü və yol ötürücüsü tikilmiş, 56 ədədi təmir edilmiş, 163 ədəd yeraltı və yerüstü piyada keçidi və 45 ədəd tunel tikilmişdir. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, işğaldan azad olmuş ərazilərdə ümumi uzunluğu 3.4 min km təşkil edən 44 avtomobil yolu layihəsi icra edilir ki, onlardan ümumilikdə 0.3 min km (6 layihə tamamilə, 1 layihə isə qismən) tikilib başa çatdırılmışdır. Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə mobilliyin artırılması və nəqliyyat axınının daha səmərəli idarə olunması məqsədilə 4 parklanma zonası üzrə 18 min parklanma yeri yaradılmışdır. Görülmüş işlər nəqliyyat vasitələrinin nizamlı şəkildə parklanmasını təmin etməklə, yollarda nəqliyyat sıxlığının azalmasına, eyni zamanda piyadalar üçün daha təhlükəsiz və rahat mühitin formalaşmasına xidmət edir. Bundan əlavə, beynəlxalq nəqliyyat əlaqələrinin təmin olunması üçün həyata keçirilən M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolu, M-2 Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstanla dövlət sərhədi avtomobil yolu, 6 M-3 Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolu, Şəki-Oğuz-Qəbələ və Füzuli-Şuşa (Zəfər yolu) kimi avtomobil yolu layihələri yüksək keyfiyyətli və təhlükəsiz hərəkət imkanları təqdim etməklə, həm yerli, həm də beynəlxalq tranzit daşımalarının sürətini artırmağa və yükdaşımaların effektivliyini yüksəltməyə kömək etmişdir. Bakı şəhərində şəhərdaxili və şəhəratrafi sərnişin nəqliyyatını asanlaşdırmaq məqsədilə icra edilmiş Bakı dairəvi avtomobil yolu, Böyükşor-Pirşağı, Zığ-Hava Limanı, Hava Limanı-Mərdəkan-Zuğulba, Böyükşor şosesi, Mərdəkan şosesi, H.Əliyev prospekti, Babək prospekti və 8 Noyabr prospekti layihələri şəhər və ətraf ərazilər arasındakı əlaqələri sürətləndirərək nəqliyyat infrastrukturunun gücləndirilməsinə töhfə vermiş, sərnişinlərin rahat və təhlükəsiz hərəkətinə imkan yaratmışdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

"Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyır. İctimai nəqliyyatın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi (yeni avtomobil yollarının tikintisi, müxtəlif səviyyəli yol qovşaqlarının inşası, avtobus və velosiped zolaqlarının çəkilməsi), alternativ nəqliyyat həllərinin (velosiped və kiçik elektrik nəqliyyat vasitələri) təşviqi, piyada hərəkətinin təşviqi, ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrindən istifadənin artırılması, yol hərəkəti təhlükəsizliyinin səviyyəsinin yüksəldilməsi kimi əhəmiyyətli məsələlər qeyd olunan Sənəddə əsas məqsəd olaraq qarşıya qoyulub.

ƏHALİYƏ KEYFİYYƏTLİ NƏQLİYYAT XİDMƏTLƏRİ GÖSTƏRİLƏCƏK

Sərəncama əsasən, "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı" Bakı şəhərinin Baş Planına (2020-2040) uyğun olaraq, Bakı şəhərinin və ətraf ərazilərin nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, iqtisadi

lərinin, habelə ekologiyaya dəyən ziyanın həcmnin azaldılması üçün zəruri tədbirlər görülməsidir.

İRİ ŞƏHƏRLƏRİN ƏSAS PRIORITYƏRİ

Bu çağırışlar mobilliyin yalnız insanların bir yerdən başqa bir yere hərəkət etməsi ilə məhdudlaşmadığını, eyni zamanda nəqliyyatın sosial, iqtisadi, ekoloji və texnoloji aspektlərini əhatə edən geniş bir anlayış olduğunu göstərir. Nəqliyyat sistemlərinin qarşılıqlı inteqrasiyası, rəqəmsal texnologiyalardan istifadə, şəhər məkanlarında piyada və alternativ nəqliyyat vasitələri ilə hərəkət imkanlarının artırılması və ekoloji təmiz nəqliyyat növlərinin təşviqi kimi qlobal tendensiyalar dünyadakı nəqliyyat və mobillik mühitində əhəmiyyətli dəyişikliklərə gətirib çıxarmışdır. Bu səbəbdən, avtomobildən istifadə payını azaltmaqla piyada yönümlü mobilliyə keçid iri şəhərlərin əsas prioritytlərindən birinə çevrilmişdir. Belə bir dəyişiklik insanların həyat keyfiyyətini artırmaqla yanaşı, nəqliyyatın daha dayanıqlı, təhlükəsiz və səmərəli olmasını təmin edir. Mütərəqqi metod və texnologiyalarla təmin olunmuş şəhər mobilliyi müasir şəhərlərin inkişafında və əhalinin həyat keyfiyyətinin yüksəldilməsində mühüm rol oynayır. Sürətlə artan əhali və yüksək urbanizasiya tendensiyaları ilə əlaqədar şəhərlərdə nəq-

Gənclərə inam və qayğı

Hər il 2 Fevral Gənclər Gününü gəncliyimiz başqa bir ab-havadada qeyd edir. Böyük ruh, həvəs, gələcəyə inamı olan gənclik kimi. Zəfər sevincinin ən yüksək bir həddini yaşayan qürurlu övlad kimi. Bundan fəxarətli nə ola bilər? Müstəqil Azərbaycan dövlətinin vətənpərvər gəncləri bir yumruq altında birləşərək dövlətimiz, xalqımız, gələcək inkişaf üçün həmrəydir.

Cəmiyyətin aparıcı qüvvəsinə çevrilən gənclər daim axtarılda olan, yeniliyi sevən bir gənclikdir. Məlumdur ki, ölkəmizdə Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, ölkədə hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu prosesində gənclərin rolunun müstəsnalığı nəzərə alınaraq, vahid gənclər siyasəti hazırlanıb, həyata keçirilib. Ümummilli Lider Heydər Əliyev gənclərin dövlətin və cəmiyyətin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında iştirakının təmin edilməsini vacib məsələlərdən biri kimi elan edib.

Müstəqilliyimizin yenidən bərpasının ilk illəri digər sahələr kimi, gənclərə diqqətdə də problemlərin mövcudluğu ilə xarakterizə olunsada, 1993-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdırdan sonra gənclərin həyatında yeni mərhələ başladı. Gənclərə diqqət və qayğı dövlət siyasətinin əsasına çevrildi. Ulu Öndərin 1997-ci ildə imzaladığı Fərmana əsasən, Azərbaycan Gənclərinin I Forumunun keçirildiyi tarix - 2 fevral Azərbaycan Gəncləri Günü elan edildi. Həmin vaxtdan etibarən Gənclər Günü MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda təntənəli şəkildə qeyd edilməyə başlayıb. 1996-cı il fevralın 2-də keçirilən Azərbaycan Gənclərinin I Forumunda Ulu Öndər Heydər Əliyev çıxışında demişdir ki, hər bir Azərbaycan genci hər şeydən çox, hər şeydən artıq müstəqil Azərbaycanın bu günü,

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə bir qrup gənçə Prezident mükafatları veriləcək

gələcəyi haqqında düşünməlidir.

GƏNCLƏR BU GÜNÜMÜZ, HƏM DƏ SABAHIMIZDIR

Əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət-gənclər siyasəti, sovet məkanında yaşadığımız illərə təsadüf edir. Belə ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev ötən əsrin 70-80-ci illərində Azərbaycan gənclərinin cəmiyyətin inkişafında rolunu artırmaq, ölkənin gələcək inkişafında iştirakını və məsuliyyətini yüksəltmək istiqamətində məqsədyönlü gənclər siyasətini həyata keçirib. Bu siyasətin davamı olaraq, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanda müstəqillik dövründə gənclər siyasətinə önəm verərək, onların təşkilatlanmasına xüsusi diqqət ayırırdı. Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, ölkədə hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu prosesində gənclərin rolunun müstəsnalığı nəzərə alınaraq, vahid gənclər siyasəti hazırlanıb, həyata keçirildi. "Yalnız milli xarakterli, düşüncəli gənclər müstəqil dövləti inkişaf etdirə və qoruya bilər" – deyərək Ulu Öndər Heydər Əliyev bildirmişdir. Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin yaradılması, müstəqil Azərbaycan gənclərinin ilk Ümumrespublika Forumunun keçirilməsi, dövlət proqramlarının qəbulu, "Dövlət-gənclər siyasəti haqqında" Fərman və geniş Fəaliyyət Proqramının təsdiq edilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin gənclərə böyük qayğısı idi. 1997-ci ildə fevralın 2-nin Azərbaycan Gəncləri Günü elan edilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin gənclərlə böyük qayğısının sübutu idi. Bütün bunlar gənclərin respublikanın ictimai-siyasi həyatında daha fəal iştirakına şərait yaratmaqla yanaşı, dövlət orqanlarının diqqətinin gəncliyin problemlərinin həllinə yönəldilməsi baxımından da olduqca əhə-

miyyətli idi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Hər bir xalqın, hər bir millətin, hər bir ölkənin gəncləri onun həm bu gündür, həm də sabahıdır, ümididir" fikri, dövlət gənclər siyasətinin fəlsəfi və ideoloji əsası olmaqla gəncləri Azərbaycanın uğurlu gələcəyi naminə səfərbər edir. Ulu Öndər gənclərə həmişə böyük diqqət və qayğı ilə yanaşmış, onların problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə xüsusi önəm vermiş, bu siyasəti müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin fəaliyyətinin ən mühüm istiqamətlərindən biri kimi dəyərləndirmişdir. Əsası Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət gənclər siyasəti Azərbaycan gəncliyinin inkişafında dərin izlər buraxıb.

"BİZ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANIN TALEYİNİ GƏLƏCƏKDƏ SİZƏ ETİBAR EDƏCƏYİK, SİZƏ TAPŞIRACAĞIQ"

Bu gün dövlət gənclər siyasəti ölkə başçısı Cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı ilə özünün keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə yaşayır. Bunun nəticəsidir ki, bugünkü Azərbaycan gəncliyi cəmiyyət həyatının bütün istiqamətlərində fəal iştirak edir. Prezident İlham Əliyevin gənclərə dəstək yönündə verdiyi mühüm və əlamətdar qərarlardan biri də 2013-cü il 2 iyul tarixində ölkədə ilk dəfə "Gənclər üçün Prezident Mükafatı"nın təsis edilməsi oldu. Prezident Mükafatı elm, mədəniyyət, o cümlədən ədəbiyyat və incəsənət, təhsil, gənclər siyasəti və gənclərlə iş, ictimai və sosialyönümlü fəaliyyət, innovasiya və sahibkarlıq fəaliyyəti sahələrində xüsusi fərqlənən gənclərə ildə bir dəfə verilir.

Dövlət başçısı "2025-ci il Gənclər üçün

Prezident mükafatlarının verilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, elm, təhsil, mədəniyyət, gənclər siyasəti və gənclərlə iş, ictimai və sosialyönümlü fəaliyyət, innovasiya və sahibkarlıq sahələrində xüsusi fərqlənən bir qrup gənçə 2025-ci il Gənclər üçün Prezident mükafatları verilecəkdir.

Ölkəmizdə həyata keçirilən inkişaf strategiyası bütün sahələrdə olduğu kimi gənclərdən də yan ötməyib. Ümumiyyətlə, dövlət tərəfindən həyata keçirilən gənclər siyasəti ölkə əhalisinin 60 faizdən çoxunu təşkil edən gənclərin hərtərəfli inkişafına, məşğulluq və təhsil səviyyəsinin yüksəldilməsinə, onların dünyagörüşünün, fiziki və mənəvi sağlamlığının artırılmasına hesablanıb. Azərbaycan hakimiyyəti gənclərin bilik və bacarıqlarının hərtərəfli formalaşmasını, ölkədə sənətkar kadr və mütəxəssis ordusunun yetişməsinə, bir sözlə, neft kapitalının insan kapitalına çevrilməsinə ən əsas prioritetlərdən biri olaraq elan edib. Uğurla aparılan gənclər siyasətinin müsbət nəticələri göz önündədir. Müstəqil dövlətimizin gəncləri ölkəmizin bütün sahələrində dəsti-xətti olan gənclikdir. Onların öz bilik və bacarıqlarının, təbii potensialının effektiv reallaşdırılmasını, cəmiyyətdə layiqli yer tutmasını təmin edən şəraitin yaradılması məqsədilə dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş prioritetlər və həyata keçirilən tədbirlər gənclərin hərtərəfli inkişafına səbəb olub. Gənclik millətin gələcəyinin, inkişafının təməl daşdır. Millətin mövcudluğu üçün sağlam gənclik vacib şərtidir. "Siz Azərbaycanın bu günü və gələcəyisiniz. Sizin üzünüzdə böyük vəzifə düşür, bu vəzifələr gələcəkdə daha da böyük olacaqdır, siz müstəqil Azərbaycanın XXI əsrdə yarananlarısınız, quranlarınsınız, inkişaf etdirənlərisiniz. Biz müstəqil Azərbaycanın taleyini gələcəkdə sizə etibar edəcəyik, sizə tapşıracağıq", - deyərək Azərbaycan Prezidenti bildirmişdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Unutmamışıq - TARİX VƏ BİZ

Prezidentin Qarabağ xanı, Zəngəzur və 20 Yanvar faciəsi barədə dediklərinə sözardı

Qarabağ xanı niyə öldürüldü?

Tarixin qara səhifələrindən: 1805-ci ildə İbrahimxəlil xan ilə Rusiya generalı Pavel Sisianovun arasında imzalanmış Kürəkçay müqaviləsinə görə Qarabağ xanlığı Rusiya İmperiyasının tərkibinə keçdi. 1806-cı ildə İbrahimxəlil xanın Qacarlar ilə birləşməsindən şübhələnən başda Mayor Lisaneviç başda olmaqla rus hərbiçiləri heçbir araşdırma aparmadan xanı ailəsi ilə birlikdə qətlə yetirdilər. 1813-cü il oktyabrın 12-də Qarabağın Gülüstan kəndində imzalanmış Gülüstan müqaviləsinə əsasən Qacar İrənli Qarabağın Rusiya himayəsinə keçməsinə rəsmən qəbul etdi.

İbrahimxəlil xanın ölümündən sonra 1806-cı ildə hakimiyyətə Mehdiqulu xan gəldi. 1805-ci ilin iyulunda, Kürəkçay müqaviləsindən sonra çar I Aleksandr tərəfindən Mehdiqulu xana general-mayor rütbəsi verildi. Mehdiqulu xan siyasi təzyiqlər üzündən 1822-ci ildə xanlığı tərk edərək İrana getdi. Bununla da Qarabağ xanlığı ləğv olundu.

Son 200 yüz ildə Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafiyada hansı hadisələr cərəyan edib, hansı böyük imperiyalar, xanlıq və xaqanlıqlar, sultanlıqlar necə izləri buraxıb, bizə hansı mirası qoyub tarixə qovuşublar? Bu mərhələlərdə başımıza hansı müsibətlər gəlib, yaxud gətirilib, hansı məhrumiyyətlərə qatlanmış, itirmişik, itirilmişik, amma yox olmamışıq. Günahkarlar, cinayətkarlar, qəsbkarlar, işğalçılar görmüşük bu dövrlərdə. Ox-kaman dövründən ta top-tüfəng zamanına qədər qarşımızda cildini dəyişmiş bir düşmənimiz olub. Müasir dillə, terminlə desək "proksi" qüvvələrlə bizimlə savaşanların adını da, zatını da yaxşı tanıyırdıq, bilirik. Bu gün də bizimlə qonşudurlar, bizə dost, hətta 70 il bizə qardaş olduqlarını deyirdilər. Səhv atdığı addımını basanda isə

noyabrında alıb və Azərbaycan xalqına qarşı cinayət törədib, bu, birinci və sonuncu cinayət deyildi. İkincisi, ondan sonra ardıcıl

Bəli, onun əsl üzünü onda görmüşük. Bir anın içində bütünü resursları ilə üstümüzə gəliblər, bizə hər an keçmişini xatırladıblar. Bir sözlə "çörəyi həmişə dizinin üstündə" olub. Ayağa duran kimi yerlə bir edib, hayıfını isə yenə bizdən çıxmağa çalışıb. Yox, biz aciz olmamışıq, sadəcə döyüşdə də, dostluqda da qaydalara əməl etmişik. Qarşılığında xəyanətə tuş gəlmişik, şovinizmin ən qatı üzünü görmüşük. Və nəhayət bütün bunlardan sonra ayağa qalxmağı, həm də fərqli durmağı, mərd durmağı bacarmışıq. 200 ildə itirdiklərimizin az bir hissəsi də olsa geri qaytara bilmişik. İtirilmiş torpaqlarımızda at çapan düşməni "iti qovan kimi" buralardan qovmuşuq. Öndəki düşmən azacıq "ağıllansa" da, onun maşasını tutanlar hələ peşimizi buraxmaq istəmirlər. Həmin qüvvələrin heyat tərzinə çevrilmiş ikili standartlarla bizi yenidən haqsız duruma salmaq istəyirlər.

Tarixi xatırlatma

"...Ermənistan bundan sonra da dalan ölkə kimi davam edəcək və onların tranzit ölkəyə çevrilmə arzuları elə onların gözlərində qalacaq. Özləri daha çox itirəcəklər, nəinki biz. Ona görə bu məsələ diqqət mərkəzində olacaq və həm beynəlxalq müstəvidə, həm Ermənistanla ikitərəfli təmaslar əsnasında biz daim bir məsələni qeyd edirik ki, Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid olmalıdır. Heç bir yoxlamadan keçmədən, heç bir maneə ilə üzləşmədən Azərbaycandan Azərbaycana rahat və azad keçid olmalıdır. Bu, bizim tələbimizdir və nəzərə alsaq ki, Qərbi Zəngəzuru sovet hakimiyyəti bizim əlimizdən 1920-ci ilin

Zəngəzuru necə itirdik, yaxud əlimizdən necə aldılar?

İqlə əgər getsək, cinayət dirnaqarası "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti"nin Azərbaycan ərazisində yaradılması idi. Ondən əvvəlki cinayət ermənilərin çar Rusiyası tərəfindən Azərbaycan ərazisinə köçürülməsi idi. Ondən əvvəlki cinayət Qarabağ xanının öldürülməsi idi, hansı ki, zəmanət verilmişdi ki, o, öz rəhbərliyini Qarabağda icra edəcək və XX əsrin digər cinayətləri də göz önündədir. Xocalı soyqırımı, 20 Yanvar və torpaqlarımızın 1990-cı illərin əvvəllərində işğalı. Yəni, biz bunu unutmamışıq, Azərbaycan xalqı bunu unutmayıb. Biz Zəngəzuru unutmamışıq və unutmayacağıq. Yenə də deyirəm, bizim Ermənistan ərazi iddiamız yoxdur. Ancaq Ermənistan öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirərək Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid verməlidir". Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədəki çıxışında deyib.

Dövlət başçısı bəlli dövlətlərə və onların rəsmi dairələrinə çox önəmli mesajlar verməklə yanaşı, həm də xalqımızı ayıq-sayıq olmağa çağırır. Tarixdən dərs çıxarmağımızı, bir olmağımızı, kənar müdaxilələrə qarşı birlik nümayiş etdirməyimizi istəyir. Əks təqdirdə yenə itirə bilərik.

Bu gün Ermənistan üçtərəfli Bəyanatın müvafiq bəndini həyata keçirməkdən faktiki imtina edir. Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri arasında imzalanan üçtərəfli Bəyanatın 9-cu bəndinə əsasən Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında Zəngəzur dəhlizinin açılması razılaşdırılıb. Bəyanatın imzalanmasından 4 ildən artıq vaxt ötsə də rəsmi İrəvan hələ də şərtlərə əməl etmək niyyətində deyil. Bəlkə xatırlatma etsək, ermənilərin yaddaşını bir daha təzələsək "dayanmış qatırı yerindən tərpədə" bilərik.

Bunun üçün tarixi vərəqləmək, hər hadisəyə yenidən baxmaq, səhvlərimizi safçürük etmək lazımdır. Bəs XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda nə baş vermişdi? Yenə tarixi sənədlərə müraciət edək. Prezident Kitabxanasında bu tarix olduğu kimi sənədləşdirilib:

1920-ci il aprelin 28-də Azərbaycanlıda Sovet hakimiyyəti qurulduğu zaman Zəngəzur qəzasının ərazisinin xeyli hissəsi erməni silahlı dəstələrinin nəzarəti altında idi. Rusiyadan Azərbaycana daxil olan bolşevik ordusunun hissələri Bakını işğal etdikdən sonra Qarabağa və Zəngəzura doğru

istiqlamət götürmüşdü. Bolşevik qoşunlarının bu istiqamətdə hərəkəti daşnak Ermənistanını ciddi narahat edirdi.

Bolşeviklərin Azərbaycanda hakimiyyəti ələ keçirmələrindən sonra Nəriman Nərimanov Azərbaycan İnkilab Komitəsinin sədri seçilsə də, real hakimiyyət qeyri-azərbaycanlıların əlində idi. N.Nərimanov təkbaşına bu cür qüvvələrə qarşı mübarizə aparmaq və qələbə çalmaq iqtidarında deyildi. Bunu sonralar N.Nərimanovun özü də etiraf etmişdi.

1920-ci il aprelin 30-da Azərbaycan sovet hökuməti Ermənistanın daşnak hökumətinə nota verərək ondan Qarabağ və Zəngəzur ərazilərini erməni silahlı dəstələrindən təmizləməyi, Ermənistan qoşunlarının öz sərhədlərinə çəkilməsini təmin etməyi, millətlərə qarşı qırğını dayandırmağı tələb etmişdi. Əks təqdirdə, Azərbaycan özünü Ermənistanla müharibə vəziyyətində hiss edəcəyi bəyan edilmişdi. Mayın 1-də Rusiyanın Gürcüstandakı səlahiyyətli nümayəndəsi Sergey Kirovun, Rusiya Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Mərkəzi Komitəsi Qafqaz Bürosunun rəhbəri Sergey Orconokidzenin və 11-ci Qırmızı ordunun komandanı Mixail Levandovskinin imzası ilə Ermənistan hökumətinə göndərilən teleqramda tələb edilmişdi ki, Ermənistan hökuməti 24 saat ərzində öz qoşunlarını Azərbaycandan çıxarsın.

Ermənistan hökuməti həmin dövrdə Rusiyanın xalq xarici işlər komissarı Georgi Çiçerinin Türkiyəyə və Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyindən xəbərdar idi. Bu mövqeyin formalaşmasında G.Çiçerinin milliyətçə erməni olan müavini L.Qaraxan (Lev Mixailoviç Qaraxanyan) mühüm rol oynayırdı. Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyindən aprelin 30-da G.Çiçerine göndərilən teleqramda Qırmızı ordu əsgərlərinin Qarabağ və Zəngəzur istiqamətində irəlilədiyi, bu yolla da Türkiyə ilə birləşməyə çalışdığı qeyd edilirdi. Ermənistanın xarici işlər naziri Hamazasp Ohancanyan mayın 3-də Azərbaycan xalq xarici işlər komissarının müavini Mirzə Davud Hüseynova göndərdiyi teleqramda Qarabağ və Zəngəzuru Ermənistanın bir hissəsi saydığını və Azərbaycan hərbi hissələrinin orada yerləşməsindən narahatlığını ifadə etmişdi. H.Ohancanyan həmin teleqramda bildirdi ki, guya heç vaxt Zəngəzurdə Azərbaycan hakimiyyəti mövcud olmamışdır, həmin ərazi guya Zəngəzur Erməni Milli Şurası tərəfindən idarə olunur və əhali həmin ərazini Ermənistanın ayrılmaz tərkib hissəsi hesab edir.

Ermənistanlı daşnak hökumətinin belə ötkəm davranışının arxasında Rusiyanın bəzi dairələrinin onu dəstəkləməsi dayanırdı. Rusiyanın xalq xarici işlər komissarının müavini L.Qaraxan mayın 15-də İrəvana və Bakıya teleqram göndərərək, Rusiyanın Ermənistan və sovet Azərbaycanı arasında mübahisəli məsələlərin həllində vasitəçilik rolunu öz üzərinə götürdüyünü bildirmişdi.

Rusiya rəhbərliyi Naxçıvan, Zəngəzur və Qarabağın sovet ordusu tərəfindən tutulacağını əvvəlcə bəyan etsə də, ermənilərin silah gücünə ələ keçirdikləri Azərbaycan ərazilərini azad etmək üçün səy göstərmişdi. Azərbaycan İnkilab Komitəsinin 18 may 1920-ci il tarixli dekreti ilə Qarabağ və Zəngəzur qəzalarında fəvqəladə komissar vəzifəsi təsis edilmişdi. Sonradan Azərbaycan Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Siyasi Bürosunun 1920-ci il 26 avqust tarixli qərarı ilə isə Əliheydr Şirvani (Mustafabəyov) fəvqəladə komissar, erməni Armenak Qaragözov isə onun müavini təyin edilmişdi.

Ardı Səh. 5

Unutmamışıq - TARİX VƏ BİZ

Əvvəli-Səh-4

Daşnak terrorçuları

Qarabağa gələn S.Orconokidze yerli əhalinin əhval-ruhiyyəsi ilə tanış olduqdan sonra iyunun 19-da G.Çiçerine göndərdiyi teleqramda bildirdi ki, Qarabağ və Zəngəzur özlərini Azərbaycan Sovet Respublikasının tərkib hissəsi hesab edirlər. Həmin vaxt N.Nərimanovun, Qafqaz Bürosunun üzvü Budu Mdivaninin

Ermənistan nümayəndə heyəti heç bir vəchlə Qarabağ mahalından savayı Ermənistanın hakimiyyəti altında olan digər yerlərin Rusiyanın təbəçiliyinə könüllü verilməsinə razı deyil.

S.Orconokidze G.Çiçerine göndərdiyi 19 iyun 1920-ci il tarixli teleqramda yazırdı ki, Qarabağ və Zəngəzurdə Sovet hakimiyyəti elan olunmuşdur və yuxarıda göstərilən ərazilərin sakinləri özlərini Azərbaycan Sovet Respublikasının hissəsi sayırlar.

Azərbaycan K(b)P MK-nın üzvü Anastas Mikoyanın və Ermənistan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü Avis Nuricanyanın G.Çiçerine və S.Orconokidzeye ünvanladığı teleqramda isə yazılırdı: "Artıq Sovet Azərbaycanının tərkibinə daxil olan, guya mübahisəli sayılan Zəngəzur və Qarabağa gəldikdə isə qətiyyətlə bildirik ki, bu yerlər mübahisəsizdir və bundan sonra da Azərbaycanın hüddurları daxilində olmalıdırlar". Lakin hadisələrin inkişafı göstərdi ki, G.Çiçerin Azərbaycan rəhbərliyinin mövqeyi ilə razılaşmamışdır. G.Çiçerin iddia edirdi ki, N.Nərimanov Rusiyanın silahlı qüvvələrinin Qarabağı, Zəngəzuru və Naxçıvanı tutub Azərbaycana hədiyyə etməsinə istəyir və buna əsla yol vermək olmaz.

1920-ci ilin may-iyun aylarında daşnak Ermənistanı ilə Sovet Rusiyası arasında Moskvada danışıqlar gedirdi. Ermənistan nümayəndə heyətinə Levon Şant (Seqbosyan), Rusiya nümayəndə heyətinə isə G.Çiçerin və L.Qaraxan rəhbərlik edirdilər (hər iki tərəfdə erməni – müəllif). L.Qaraxanın diktəsi ilə hərəkət edən G.Çiçerin V.Lenine bildirmişdi ki,

Lakin sonradan S.Orconokidzenin mövqeyində ciddi dəyişiklik yaranmışdı. Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin Ermənistanə verilməsində həmin dövrdə Rusiyanın daşnak Ermənistanındakı nümayəndəsi Boris Leqranın da xüsusi rolu olmuşdu. 1920-ci il iyulun 10-da B.Leqranın iştirakı ilə Azərbaycan K(b)P MK Bürosunda "Qarabağdan məruzə" dinlənilmişdi. Məruzədə qeyd edilirdi ki, Zəngəzur Ararat (Ermənistan) qoşunları tərəfindən viran qoyulmuşdur, daşnakların dayağı Türkiyə qaçqınlarıdır. Hansı ki, həmişə ingilis-amerikan kapitalı ilə bəslənmişlər, general Dro öz dəstəsi ilə Qarabağdan Zəngəzura qaçmışdır və erməni kəndliləri Ermənistanın tərkibinə daxil olmaq istəyirlər.

İyulun 14-də S.Orconokidze B.Leqranla birlikdə Bakıdan G.Çiçerine aşağıdakı məzmununda teleqram göndərmişdilər: "Məsələni Azərbaycanı qismən təmin edə biləcək belə bir qaydada həll etməyi zəruri sayırıq: Qarabağ tamamilə və danışıqsız Azərbaycana birləşdirilir. Zəngəzur mübahisəli ərazi hesab olunur. Qalan vilayətlər Ermənistanda qalır".

Qırmızı ordu

İyulun 28-də 11-ci ordunun hissələri Gorus-Şahbuz-Cəhri istiqamətində Naxçıvana daxil olmuş, elə həmin gün orada Sovet hakimiyyətinin qurulduğu elan edilmişdi. Avqustun 3-də Dronun dəstəsi bolşevik qoşunlarının 32-ci diviziyasına hücum edərək Gorusu ələ keçirmişdi. Avqustun 5-7-də 11-ci ordunun hissələri ciddi hazırlıqdan sonra Dro və Njdehin hərbi qüvvələrini qovaraq Sisyan və Qafanı, avqustun 9-da isə Gorusu azad etmişdilər. Dronun dəstələrinin qalıqları yenidən Dərələyəzə çəkilmişdi. Njdehin qoşunu isə Meğri rayonu ərazi-

noyabrın 4-də İ.Stalin və S.Orconokidzenin iştirakı ilə keçirilən iclasında Rusiya ilə Ermənistan arasında imzalanması nəzərdə tutulan müqavilədə Naxçıvanın və Zəngəzurun Ermənistanə verilməsi məsələsinə kəskin etiraz bildirilmişdi.

Ermənistan Xalq Komissarları Soveti 20 iyul 1921-ci ildə Ermənistanın 8 qəza 33 nahiyədən ibarət inzibati-ərazi bölgüsünü təsdiq etdi. Həmin inzibati bölgüdə Zəngəzur qəzası yox idi. Avqustun 31-də isə yeni 9-cu qəza – mərkəzi Gorus şəhəri olmaqla Zəngəzur qəzası yaradıldı.

sinde özünə mövqə tutmuşdu.

Avqustun 10-da İrevanda sovet Rusiyası ilə daşnak Ermənistanı arasında sülh sazişi imzalanır. Sazişin 3-cü bəndində qeyd edilirdi ki, sovet qoşunlarının mübahisəli əraziləri tutması həmin ərazilərin hüquqi cəhətdən Azərbaycana və yaxud Ermənistanə aid olması məsələsinə həll etmir. Yeni bu sazişlə sovet Rusiyası Zəngəzurun sovet Azərbaycanının tərkib hissəsi olmasını qəbul etmədiyini göstərirdi və bu addımı ilə Antanta ilə əməkdaşlıq edən Ermənistanı öz tərəfinə çəkmək istəyirdi.

Qərb dövlətlərindən və Sovet Rusiyasına qarşı vuruşan çar ordusunun komandanı general Vrangeldən xeyli miqdarda silah-sursat aldıqdan sonra Ermənistan silahlı qüvvələri general Dronun komandanlığında yenidən Dərələyəzdən Zəngəzura hücum edib, Gorusu bir daha ələ keçirmişdi. 1920-ci il sentyabrın əvvəllərində Njdeh özünü Zəngəzurdakı bütün erməni silahlı dəstələrinin baş komandanı elan etmişdi.

Azərbaycan K(b)P MK Siyasi Bürosunun

Azərbaycan isə öz növbəsində Zəngəzurun qərb hissəsini (Gorus, Sisyan, Qafan rayonlarını və Meğri rayonunun bir hissəsini) öz inzibati-ərazi bölgüsündən çıxartdı. Bununla da Zəngəzur iki hissəyə bölündü və onun qərb hissəsi Ermənistanə birləşdirildi.

Bəli, bolşeviklərin subyektiv, heç bir fakta, tarixə, xəritəyə, kitaba söykənməyən utopiya məhsulu Zəngəzur, Dərələyəz, Göyçə və digər Azərbaycan torpaqlarının itirilməsinə gətirib çıxardı. ANTANTA hərbi blokundan dəstək alan ermənilər – qondarma "Ararat Respublikası"nın rəhbərləri öz ərazilərini genişləndirmək üçün bolşevik Rusiyası ilə savaşı imitasiyası edir, hazırlıqlar görürdülər. Bolşeviklər isə hakimiyyətlərini genişləndirmək naminə Azərbaycanın böyük bir ərazisini, o cümlədən Zəngəzur mahalını dedələrinin malı kimi ermənilərə peşkəş verdilər. Təki sovetlərin planı həyata keçsin, təki Lenin bir "molodes" desin.

V.VƏLİYEV

P.S. Məqalədə arxiv sənədlərindən istifadə olunub

Böyük qələbənin zirvə nöqtəsi

Torpaqlarımızın erməni işğalından azad edilişi ilə 200 illik ərazi itkilərinə son qoyuldu

Azərbaycan ordusu Ali Baş Komandan, Fətəh Sərkərdə İlham Əliyevdən torpaqlarımızın azad edilməsi əmrini aldı. Ermənistan Azərbaycanın sürətli hücumu qarşısında cəmi 44 gün davam gətirə bildi, düşmən diz çökdü, ağ bayraq qaldırdı. Azərbaycan, Rusiya prezidentləri və Ermənistan baş naziri tərəfindən noyabrın 10-da imzalanan üçtərəfli bəyanat Azərbaycan tarixinin ən böyük diplomatik qələbəsini təsdiq edən gündür. Üçtərəfli bəyanata əsasən Qarabağın heç bir xüsusi statusu olmayacaq. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti də tarixə qovuşdu. Bu bəyanat mahiyyət etibarilə Ermənistanın kapitulyasiyasıdır. Döyüş meydanında darmadağın edilən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Azərbaycan Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin münafiqşənin ilk günlərindən bəyan etdiyi şərtləri qəbul etməsi ilə nəticələndi.

rətində olduğu Qələbə paradı oldu. "Azadlıq" meydanında keçirilən Qələbə Paradında 3000 nəfərdən artıq şəxsi heyət, 150-dək hərbi texnika, o cümlədən silahlanmaya yeni qəbul edilmiş müasir hərbi texnika, raket və artilleriya qurğuları, hava hücumundan müdafiə sistemləri, eləcə də hərbi gəmi və katerlər nümayiş etdirildi. Parad, həmçinin, Vətən Müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusunun darmadağın etdiyi düşməndən ələ keçirdiyi hərbi qənimətlərin bir qismi də nümayiş olundu. Parlaq qələbə ilə Azərbaycan dünyaya sübut etdi ki, özünün pozulmuş hüquqlarını özü bərpa etmək gücündədir. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan Cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, atılan addımlar bütün bir məqsədi güdürdü ki, qısa müddət ərzində az itkilərlə düşməne ələ sarsıdıcı zərbə vuraq ki, düşməni məcbur olub torpaqlarımızdan çıxsin: "Döyüş meydanında qazanılmış qələbələr siyasi müstəvidə də qələbənin qazanılmasını şərtləndirdi. Əgər döyüş meydanında biz bu qələbəni qazanmasaydıq, inanmıram ki, işğalçı qalan torpaqlardan çıxacaqdı. Necə ki, torpaqlarımızı 30 ilə yaxın müxtəlif yollarla işğal altında saxlamağa can atan düşmən bu işğalı əbədi etmək istəyirdi, biz danışıqlar yolu ilə də heç bir nəticə əldə edə bilməzdik. Biz bu müharibəni şəhidlərimizin canı-qanı bahasına, hərbiçilərimizin rəşadəti hesabına, dövlətimizin siyasəti hesabına qazanmışıq".

Müxtəlif xarici qüvvələrin siyasi, hərbi dəstəyinə arxalanan erməni terror dəstələri daim Azərbaycanlılara qarşı soyqırımı aktları həyata keçirib. Sovet dönəmində bu cür erməni vəhşilikləri qismən də olsa ara versə də, sovetlərin dağılması ərəfəsində yenidən öz vəhşi əməllərini bərpa edib, davam etdirdilər. Nəticədə Azərbaycanın torpaqları işğal edildi, yüz minlərlə insan öz doğma yurduvasından didərgin salındı, kənd və qəsəbələr, şəhərlər darmadağın edildi. Bu vəhşi, qəsbkar siyasət 30 il davam etdi. BMT-nin və digər beynəlxalq təşkilatların Azərbaycan torpaqlarının azad edilməsi haqqında çıxartdığı qətnamələr və qərarları Ermənistan icra etməkdən imtina edirdi. Danışıqlar, aparılan beynəlxalq müzakirələrdə nəticə vermirdi. Ermənistanın indiki və keçmiş rəhbərliyi açıq şəkildə Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarının geri qaytarılmasının mümkün olmadığını iddia edirdi.

Paşinyan, "Qarabağ – Ermənistandır, nöqtə" tipli populist bir cümlə söyləmiş və buna görə, həm Azərbaycan, həm də beynəlxalq təşkilatlar, əsasən də, ATƏT-in Minsk qrupu tərəfindən tənqid olunmuşdu. 2016-cı ilin aprel döyüşlərində Azərbaycan ordusunun Ermənistanın silahlı qüvvələrini darmadağın edərək bir sıra əraziləri azad etməsində Ermənistanın hakim rejimini tutduğu mövqeyini dəyişmədi.

Tovuzda törədilən erməni təxribatı Ermənistan üçün faciə ilə bitdi

Təxribatlar törətmək və bununla sərhəddə gərginlik yaratmaq Ermənistanın əsas hədəf və məqsədlərindən idi. 2020-ci ilin iyulun 12-də Ermənistanın silahlı qüvvələri artilleriya və iriçaplı silahların köməyi ilə Tovuz rayonunun Ağdam kəndi istiqamətində Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki mövqelərinə hücumu keçirdilər. Lakin Ermənistan və onun havadarları ağır məğlubiyyətlə üzləşdilər. Erməni terrorçu dəstələr Azərbaycan ordusunun sərt cəza əməliyyatı nəticəsində bütün mövqələrdə sarsıdıcı zərbələr aldı. Hərbi texnika və canlı qüvvə baxımından ağır itkilər verərək, əski mövqeyinə qayıtdı. Tovuzun istiqamət seçilməsinin səbəbi o idi ki, Ermənistanla dövlət sərhədi aktiv hərbi münafiqə zonası hesab olunmadığından, orada Azərbaycan hərbi qüvvələrinin əsas hissələri cəmləşməyib. Ermənistanın təxribatları, sərhəddə qarşıdurma yaratması səngimək bilmirdi. Demək olar ki erməni təxribatları ardıcıl xarakter daşıyırdı.

Nəhayət 2020-ci ilin sentyabrın 27-də

Noyabrın 10-da şanlı qələbəmizin təsdiqi olan üçtərəfli Bəyanatın imzalanması müjdesini xalqa çatdırarkən Prezident İlham Əliyev bildirdirdi ki, Azərbaycan xalqı bir daha göstərdi ki, nə qədər böyük xalqdır, nə qədər vətənpərvər xalqdır, nə qədər demir iradəyə malik olan xalqdır: "30 ilin əziyyəti, 30 ilin ümitsizliyi, 30 ilin əzabları xalqımızı sındırmadı, iradəmizə heç bir mənfi təsir göstərmədi. Əksinə, biz daha da bütövləşdik, daha da mötənləşdik, daha da gücləndik, özümüzü toparladığımız, dedik ki, artıq yetər, biz bu işğala dözməyəcəyik. Mən müharibədən əvvəl deyəndə ki, mən bilirəm nəyi nə vaxt etmək lazımdır, əminəm ki, xalqımızın mütləq əksəriyyəti başa düşürdü mən nəyi nəzərdə tutaram və səbirlə bu günü gözləyirdi, mənə inanırdı, Prezident kimi, Ali Baş Komandan kimi inanırdı, gözləyirdi və bu gün gəldi" söyləyən dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bu fikirlərin davamı olaraq bildirmişdir ki, "Dedik yetər artıq, bu əsarət yetər! Bizim şəhərlərimiz əsarət altında nə qədər qalacaq?! Mənfur düşmən bizim təbiətimizi nə qədər murdarlayacaq, bizim torpağımızda gəzəcək, yeyəcək, içəcək, rəqs edəcək, bizi təhqir edəcək. Dedik ki, düşməne yerini göstərəcəyik, düşməni torpaqlarımızdan qovacağıq və qovduq da!"

Qələbə paradı qürurlu xalqımıza anlar yaşatdı

Haqqımız olan qələbə tənənəli şəkildə qeyd olunmalı idi və oldu da. Noyabrın 10-da dostları sevindirib, düşmənləri xar edən qələbə paradı keçirildi. Bu parad həm də işğal altında olmuş torpaqlarımızın 30 il həs-

Söz yox ki, qələbələrimizin təməli sentyabrın 27-də qoyulsa da demək olar ki, 8 noyabr 2020-ci il Qarabağımızın incisi Şuşanın azad edilməsi ilə Qarabağa qovuşduğumuz tarixdir.

"Noyabrın 8-i xalqımızın tarixində əbədi qalacaq. Noyabrın 8-də qədim Şuşa şəhərini düşməndən azad edərək Azərbaycan parlaq qələbə qazandı. Şuşanın işğaldan azad edilməsi böyük qəhrəmanlıq, peşəkərlik, milli ruh tələb edirdi. Azərbaycan hərbiçiləri bütün bu ulti xüsusiyyətləri nümayiş etdirmişdir". Bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şuşa şəhərində çıxışı zamanı bildirdi. Artıq Şuşa azaddır. Bu şəhər sakinlərinə qucaq açıb. Artıq bu gün Şuşada yeni bir həyat başlayıb. Ali Baş Komandan İlham Əliyev noyabrın 8-də Şəhidlər xiyabanında Azərbaycan xalqına Şuşanın azad edilməsi müjdesini verərək çıxışının sonunda dediyi sözləri xatırladı: «Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik! Bu gün eyni sözləri təkrarlayıram. Şuşa bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!».

"Laçın" sərhəd keçid məntəqəsinin yaradılması Qarabağdakı terrorçuların sonu oldu

Ermenistanın məğlubiyyətindən sonra hesab etmək olar ki, bölgəyə sülh gələcək, separatizm, terrora son qoyulacaq. Lakin Ermənistandakı revanşist qüvvələr, o cümlədən 30 il ərzində Ermənistanın hakim rejiminə hərbi, siyasi, maliyyə yardımları göstərən xarici qüvvələr regionda sabitliyin yaranmasına imkan vermədilər. Məhz Ermənistanə göstərilən siyasi hərbi, dəstək nəticəsində Azərbaycanın sərhəd bölgələrində ardıcıl erməni təxribatlar baş verdi.

Baxmayaraq ki, 2021-ci ildə Azərbaycan və Ermənistanda sərhəd delimitasiyası üzrə işçi qrupları yaradılmışdır. İşçi qrupunun vəzifəsi bölgədə sabitliyə nail olunması və sərhədlərin delimitasiyasını həyata keçirmək idi. 2022-ci ilin sentyabrında erməni terror dəstələri Azərbaycanın sərhəd bölgəsinə xain hücum təşkil etdilər. Lakin Azərbaycan ordusu hücumun qarşısını alaraq yüzlərlə erməni məhv etdi, çoxsaylı hərbi texnikanı sıradan çıxartdı. İrəvandakı hakim rejimin tapşırığı ilə Qarabağdakı erməni separatçıları ara-sıra ordumuza qarşı terror əməllərinə cəhdlər göstərdilər. 2023-cü ilin martında Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələri, qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri Şuşa istiqamətində təxribatlar törətmiş, aprel və may ayında isə şərti dövlət sərhədi istiqamətində Azərbaycan Ordusunun mövqeləri atəşə tutulmuşdur. Qarabağdakı

erməni separatçılarına silahı yerə qoymaq və təslim olunmaları üçün xəbərdarlıqların edilməsinə baxmayaraq nəticə olmadı. Arayik Artunyan, Vardanyan, Saakyan, Qukasyan və digər separatçılar ordumuza və mülki əhaliyə qarşı terror əməllərini həyata keçirdilər. "Fərrux", "Qisas" və bu kimi digər hərbi əməliyyatlar belə, separatçılar üçün dərs olmadı. Əksinə xarici güclərə arxalanaraq humanitar yönlü "Laçın" yolundan hərbi yüklərin daşınmasını təşkil edir, mülki insanlarımızı atəş açırdılar.

Təbii ki, separatizm uzun çəkə bilməzdi. Nəhayət, bütün bu qanunsuz əməllərin qarşısının alınması üçün 2023-cü il aprelin 23-də Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidməti 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanata zidd olaraq Ermənistandan Azərbaycan ərazisində olan qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri üçün canlı qüvvə, silah-sursat, mina, eləcə də digər hərbi təyinatlı vasitələrin daşınmasının qarşısının alınması məqsədilə Ermənistan ilə sərhəddə, Laçın-Xankəndi yolunun başlanğıcında "Laçın" Nəzarət-Buraxılış Məntəqəsi yaradıldı. Bununla da separatçılara Ermənistandan silah sursat daşınmasının qarşısı alındı. Lakin Xankəndidəki terrorçu dəstə hərəkətə keçərək ordumuza qarşı açıq terror aktları həyata keçirməyə cəhd göstərdi. Bu zaman Azərbaycan sərt cəza tədbirləri həyata keçirməyə məcbur oldu.

Xankəndidə üçrəngli bayrağımızın dalğalanmasının təmin edildiyi tarixi gün

2023-cü il sentyabrın 19-da başlayan və 23 saat çəkən lokal antiterror tədbirləri ilə separatizm

tamamilə məhv edildi. Xankəndi şəhərində və ətraf ərazilərdə Azərbaycanın üçrəngli bayrağının dalğalanması təmin edildi. Hərbi cinayətkarların əsas başçıları isə hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən həbs edilərək istintaqa təhvil verildi. Onlara qarşı terrorizm, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, qanunla nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmə və qruplaşmalar yaratmaq, terrorizm məqsədilə təlimlər keçirmək ittihamları irəli sürüldü. Artıq onların məhkəməsi keçirilir. Məhkəmənin ədalətli qərar verəcəyi isə şübhəsizdir. Azərbaycan antiterror tədbirlərinə start verərkən tamamilə beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə, eləcə də ölkəmizin Konstitusiyasına arxalanmışdır. Qanunlara görə, ölkə daxilində ərazilərin bölünməsinə, terror aktlarına cəhdlər qatı cinayət

hesab olunur. Cinayətkar isə heç bir halda cəzasız qala bilməz. Azərbaycan lokal antiterror tədbirləri ilə separatçılarını zərərsizləşdirməyə nail oldu. Cəmi 23 saat çəkən əməliyyatın gedişində separatçılar və onların əlaltıları sağ qalmaq üçün ağ bayraq qaldırdılar. Onlar Rusiya sülhməramlılarının komandanlığının vasitçiliyi ilə hərbi əməliyyatların tam dayandırılmasını yalvardılar. Bundan sonra Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni silahlı qüvvələrin tərkislah olunması prosesi başlandı. Ermənistan əhalisinin nümayəndələri ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasında 21 sentyabr tarixində Yevlax şəhərində keçirilən görüşdə qondarma rejimin buraxılması qeyd olundu və az sonra vəd yerinə yetirildi. Terrorçu rejimin buraxılması ilə erməni bölgəni

terk etməyə başladılar. Bu gün işğaldan azad edilən ərazilərimiz sakit və rahat nəfəs alır. Çünki 30 ildən sonra bölgəyə o yerlərin əsl sahibləri qayıdıb. Minlərlə keçmiş məcburi köçkün dövlətin hazırladığı və çox böyük uğurla həyata keçirdiyi "Böyük Qayıdış" Proqramının icrasına uyğun olaraq Şuşaya, Xocalıya, Laçına, Füzuliyə, Ağalı, Taliş, Zabux və digər bərpa edilən yurd yerlərinə qayıdırlar. Bu qayıdış bölgəyə yeni həyat, quruculuq, abadlıq gətirir. Fəxarət edilən, qürur duyulan tarixi günləri bizlərə yaşatdığına görə, Ali Baş Komandan, Fətəh Sərkərdə, Prezident İlham Əliyevə və Müzəffər Azərbaycan Ordusuna min dəfələrlə təşəkkürlər edirik.

İLHAM ƏLİYEV

Vahid tələbə kartındaki güzəştlər niyə tələbələrə işinə yaramır?

"TələbəPlus" kartı ilə bağlı söhbətlər gedəndə, "TələbəPlus" kartı ictimaiyyətdə təqdim olunanda bununla bağlı biz açıqlama vermişdik. Bəzi detalları bildirmişdik. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti, STM əməkdaşı Elmin Nuri deyib.

O bildirib ki, dünyanın hər bir yerində "TələbəPlus" kartına oxşar vahid tələbə güzəşt kartının varlığı hələ işin hamısı deyil: "Vahid tələbə güzəşt kartının, Azərbaycanda "TələbəPlus" adlanan xüsusi vəsiqənin önəmini artıran detallar, onun kəmiyyət və keyfiyyət göstəricisidir. Məsələn, "TələbəPlus" kartı hər tələbəyə verilir. Əgər onu dəstəkləyən şirkətlərin sayı azdırsa, onu dəstəkləyən şirkətlərin təqdim etdiyi, təklif etdiyi güzəşt payı azdırsa, deməli, onun kəmiyyət və keyfiyyət göstəricisi zəifdir. Bu baxımdan biz "TələbəPlus" kartının önəmini artırmaqdan ötrü

onun kəmiyyət və keyfiyyət göstəricisinə xüsusi yol ayırmalıyıq. Bu istiqamətdə, təhsilin inkişafı istiqamətində müəyyən işlər aparılır. Elə mexanizm var ki, fonda da asılı deyil. Şirkət təklif edir ki, tələbə üçün təklif etdiyi güzəşt paketi 10%-dən çıxılmamalıdır. Bu, artıq onun seçimidir. Bu zaman təhsilin

inkişafı fondu məcburiyyət qarşısında qalaraq, partnyoru itirməmək üçün 10% ilə razılışır. Restoranlarda, geyim mağazalar şəbəkəsində, əsasən faiz civarında güzəştlər tətbiq olunur.

Dünyanın hər yerində vahid tələbə güzəşt kartının əsas göstəricisi ictimai nəqliyyatla bağlıdır. İctimai nəqliyyatda da 10% deyil, bir çox ölkələrdə 50%, bir qisim ölkələrdə isə 100% güzəşt tətbiq olunur. 50% tətbiq olunan ölkələrin sayı çoxdur. Bizim tələbələr üçün ictimai nəqliyyata 50% güzəştin olunması bir çox başqa güzəştlərdən daha önəmlidir. Tələbələr dörd ildir, çətin dövr olması ilə yanaşı həm də maraqlı dövrdür. Gəncliyin ən qaynar, ayləncəyə ehtiyac olunan dövrüdür. Burada başqa istiqamətdə güzəştlərin olmasına qəti qarşı deyiləm. Olmalıdır, sadəcə faizlər 10%-dən qalxmaldır".

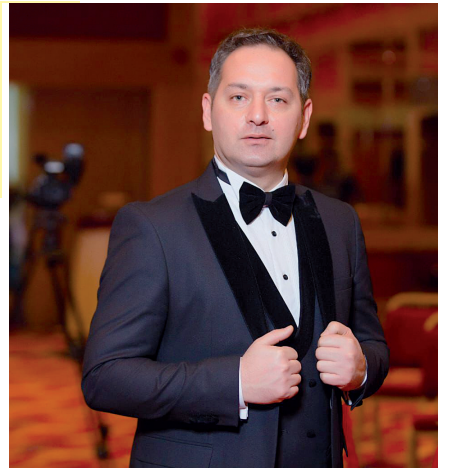
Söylü Ağazadə

Əməkdar artist, Prezident mükafatçısı və Azərbaycan Dövlət Milli Gənc Tamaşaçılar teatrının aktyoru Elnur Kərimovun SİA-ya olan müsahibəsini təqdim edirik:

- Müasir dövrdə görkəmli sənət xadimlərimizin az tanınmasının səbəbləri nələrdir?

- Yeteri qədər araşdırma aparılmır. Bizim əlimizdə informasiya bolluğu var və biz bu bolluqdan istifadə edə bilmirik. Şou xarakteri daşıyan, müvəq-

əldə etməkdə istekli olmalıyıq. Tamaşalarla, filmlərlə bunları təbliğ etməliyik. Azərbaycan dövlət Milli Gənc Tamaşaçılar Teatrı repertuarında canlandırılan "Kod adı: V.X.A." əsə-

"Bu barədə gəncliyi qınamağın tərəfdarı deyiləm"

qəti təsir müddəti olan məlumatlara daha çox üz tutulur. Bu barədə geniş araşdırmalar az aparılır və ya heç aparılmır. Bu sənətin inkişafında əməyi olan bir çox sənətkarın adı çəkilir. Bu barədə gəncliyi qınamağın tərəfdarı deyiləm. Gənclər onlara təqdim edilən məlumatdan bəhrələnilər.

- Sənət xadimlərimizi və görkəmli sənət nümunələrimizin xatırlanması üçün hansı addımları ata bilərik?

- Əlimizdə olan informasiya bolluğundan istifadə etməliyik. Ne qədər ki, bir çox sənətkarın övladları, nəvələri sağdır, onlara yaxınlaşıb məlumat ala bilərik. Biz də araşdırma, məlumat

rində repressiya illərində qadın ziyalılarımızdan, onların məruz qaldığı işgəncələrdən, şərqin illərindən bəhs edilir. Bu tamaşada Azərbaycanın necə mərd, cəsur qadınlara sahib olduğu mesajı verilib. Bütün bu araşdırmaları Mehriban Ələkbərzadə edib. Bu tamaşalara həmin şəxsiyyətlərin nəvələri, nəticələri gəlib baxıblar. Bu kimi çağırışlar çox olmalıdır ki, tariximiz, xadimlərimiz haqqında geniş anlayışımız olsun.

- Bu barədə ən çox vəzifə kimin üzərinə düşür?

- Bu barədə hər birimizin öhdəliyi var. Araşdırma etməliyik və məlumatlara açıq olmalıyıq. Sənətkarların obrazları ilə

yanaşı həyatları barəsində də məlumatların təqdim edildiyi verilişlər çoxalmalıdır. Sənət əsəri meydana gətirən zaman bunu sırf maliyyə xətrinə etməmək lazımdır. "Leyli və Məcnun" operası canlandırılan zamanı düşünənlər olub ki, opera vasitəsilə pul qazanırlar. Həmin şəxslər fikirləşib ki, biz də opera yazaq və pul qazanaq. Lakin sənətkarlarımız bununla razılaşmayıb və vürğulayıblar ki, bu sənət deyil, bunlar tarixdə qalmayacaq, "Leyli və Məcnun" isə tarixdə qalacaq. Sənətkarlarımıza və sənət əsərlərimizə sahib çıxmalı, onları nümayiş etdirməliyik.

Ayaz Zeynalzadə

Yanvarın 31-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Veteranlar Şurası, partiyanın Gənclər Birliyi və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə 2 Fevral – Azərbaycan Gəncləri Gününə həsr olunmuş “Gəncliyin formalaşmasında milli-mənəvi dəyərlərin rolu” mövzusunda tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin foyesindəki büstü önünə gül dəstələri qoyulub, dahi şəxsiyyətin əziz xatirəsi ehtiramla anılıb.

Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Çıxış edən YAP İdarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektor əvəzi Vazeh Əskərov hər bir ölkənin inkişafında təhsilin mühüm rol oynadığını bildirib. Azərbaycan təhsilinin inkişaf mərhələlərindən bəhs edən V.Əskərov qeyd edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyətə gəlişindən sonra bu

sahədə inqilabi dəyişikliklər baş verib.

YAP İdarə Heyətinin üzvü deyib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev hər zaman Azərbaycan gəncliyinə böyük qayğı ilə yanaşıb. 2 fevral tarixinin Azərbaycan Gəncləri Günü elan olunması da dahi şəxsiyyətin gənclərə verdiyi dəyərin parlaq ifadəsidir. V.Əskərov bu gün dövlət gənclər siyasətinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini, bunun nəticəsində Azərbaycan gənclərinin yeni-yeni nailiyyətlər qazandıqlarını bildirib.

YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə çıxışında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan gəncliyinə qayğısından ətraflı bəhs edib: “Ulu Öndərin 1997-ci ildə imzaladığı Fərmana əsasən, fevralın 2-si Azərbaycan Gəncləri Günü

“Gəncliyin formalaşmasında milli-mənəvi dəyərlərin rolu”

elan edilib. Həmin vaxtdan etibarən belə bir gün MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda qeyd edilməyə başlanıb”.

YAP Veteranlar Şurasının sədri bildirib ki, bu gün Azərbaycanda yüksək intellektual səviyyəyə, vətənpərvərlik hissəsinə və milli düşüncəyə malik gənclər formalaşmışdır. “Prezident İlham Əliyevin gənclərin potensialının gerçəkləşdi-

qeyd edib ki, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın xilaskarı Heydər Əliyevin tarixi xidmətləri misilsizdir: “Ulu Öndər Heydər Əliyev həm SSRİ dönmündə, həm də müstəqillik illərində ölkəmizə rəhbərliyi dövründə xalqın rifah halının daha da yaxşılaşdırılması, respublikamızın tərəqqisinin təmin olunması və digər istiqamətlərdə tarixi əhəmiyyətə malik olan əvəzolunmaz işlər görülmüşdür. Bu gün müasir müstəqil Azərbaycan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyaları əsasında inkişaf edir”.

D.Seyidzadə gəncləri Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsini dərinlən öyrənməyə, Onun qurduğu müstəqil Azərbaycanı daim qorumağa çağırıb.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Prezident İlham Əliyevin gənclərə yüksək qayğısından bəhs edib. O qeyd edib ki, bu gün həyata keçirilən məqsədyönlü gənclər siyasəti Azərbaycanın parlaq gələcəyinə xidmət edir. YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov Ulu Öndər

rilməsinə, onların vətənpərvər, savadlı kadr kimi yetişməsinə hədəflənmiş uzaqqörən siyasəti gənc nəslin ictimai-siyasi həyatda rolunun artmasına, bütövlükdə, kreativ gəncliyin formalaşmasına şərait yaradıb. Bunun nəticəsində Azərbaycan gəncliyində özünə, öz gücünə və istedadına inam artıb. Eyni zamanda, gənclərimizin milli-mənəvi dəyərlərimizə sadıqlığı və yüksək ehtiramı xüsusi vurğulanmalıdır”.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının üzvü Dilərə Seyidzadə

Azərbaycan gəncləri nə istəyir?

2 fevral Gənclər Günü 1997-ci ildə prezident Heydər Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq olunub. Bu, Heydər Əliyevin gəncliyə göstərdiyi diqqət və qayğının bir nümunəsi idi. Gənclər Günü MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda qeyd olunub. 1996-cı ildən başlayaraq Azərbaycanda Gənclər Günü qeyd olunan dan sonra digər MDB ölkələrində və Şərqi Avropa dövlətlərində də bu gün qeyd olunmağa başladı. Azərbaycanda hər il Gənclər Günündə bütün istiqamətlər üzrə fəaliyyət göstərən gənclər yekun hesabat verirlər. SİA mövzu ilə bağlı Azərbaycan gəncləri nə istəyir? gənclərin dünyagörüşü və savadı sizə qane edirmi, narazı olduğunuz sahələrdə siz hansı dəyişikliklər edərdiniz-kimi suallarla şəhər sakinləri arasında sorğu keçirib.

Şəhər sakini Mehri Balabəyova: “Bu dövrün gənclərinin savadı məni çox da qane etmir. Çünki bu, təhsil sistemi ilə bağlıdır. Təhsil sisteminə əzbərciliyə çox önəm verilir. Hamı öz ixtisası ilə bağlı fənləri mənimsəyir, digər fənlər qalır. Birinci və dördüncü qruplar tarixə, coğrafiyaya çox önəm vermir. Bu fənlər dünyagörüşünün əsas sahələrindəndir. Mən gənc olaraq təhsilimi ən yaxşı şəkildə davam etdirmək, xarici ölkələrə getmək, yiyələndiyim peşə üzrə yaxşı mütəxəssis olmaq istəyirəm”.

Şəhər sakini Abdulla Ruzi: “Əslində gənclərdən razıyam. Özüm də gəncəm. Sadəcə çox yaxşı olardı ki, ancaq Bakıda belə yüksək səviyyə olmasın, digər iri şəhərlərimizdə də inkişaf olsun. Gəncə də Bakıdan sonra ikinci böyük şəhərdir. Lakin oradakı gənclər Bakıya gəlmək istəyirlər. Çünki Bakıda əyləncə mərkəzləri, maraqlı yerlər var. Çox istərdim ki, bütün gənclər bu imkanlardan istifadə edə bilsinlər. Bütün dünyadakı gənclər nə istəyirlərsə, bizim

gənclərimiz də onu istəyirlər. Yüksək səviyyədə təhsil almaq, həyatları gözəl keçsin istəyirlər. Gənclərin dünyagörüşü yüksək səviyyədə ola bilər. Bizim gənclərimiz düşünür ki, oxuyub iş tapmaq ən vacib şeydir. Amma, mənə, o deyil. İnsan özünü də yüksək səviyyəyə qaldırmaqdır”.

Şəhər sakini Sadiq Eyyubov: “Dövlətin gənclərə qayğısından razıyam. Tələbəyəm, boş vaxtlarımda dostlarımla görüşürəm, əyləncə məkanlarına gedirik. Hələ ki, monoton həyatımdan narazıyam. Daha maraqlı həyat yaşamaq istəyirdim. Dostlarla rayonlara getmək maraqlı olardı. Amma dərslərə görə vaxt məhdudiyəti var. Bir az da maddi problemlər var. Bu olmasa dostlarla görüşüb rayonlara üz tutmaq olar. Həm işləyib, həm də oxumağa müxtəlif yanaşmalar mövcuddur. Mənə görə çətindir, çünki dördüncü kursam, magistraturaya da hazırlaşırım. İnanıram ki, gələcəkdə hədəflərimə çataram”.

Şəhər sakini Nihad Hidayətov: “Gənclərin dünyagörüşü və savadı məni qane edir. Ön cəbhədə əsgərlərimiz dayanıb. Onlar da gəncdir, onlar olmasa, Vətəni kim müdafiə edər? Dövlət maddi, mənəvi təminat baxımdan dövlət gənclərə çox kömək edir. Rayonlarda yaradılan idman məktəbləri və sair hamısı gənclərin inkişafı üçündür. Mən işləyirəm, həm də musiqiyə marağım var. Aylıq əməkhaqqı yaxşıdır. İş insanın bitirdikdən sonra yaxşı iş tapsınlar”.

Şəhər sakini Ceyran Məmmədli: “Fikirliyəm ki, texnologiyanın inkişaf etdiyi dövrdə gənclərin rolu böyükdür. Onlar bir çox uğurlara imza atacaqlar. Düşünürəm ki, gələcək gənclərin əlindədir. Gənclər Azərbaycanda hüquq və vəzifələrini yaxşı izah etmək və bunun qarşı tərəfdən anlaşılmasını istəyirlər. Təhsildə və ölkəmizin inkişafı barədə uğurlara imza atmaq istəyirlər.

Bunun üçün də onlara yol açılmasını istəyirlər. Yaxşı olar ki, gənclər daha çox öyrənsinlər, daha çox kitab oxusunlar. Bununla bağlı kurslar var, tərcümə proqramları var, bununla da gələcəklərini daha yaxşı inkişaf etdirəcəklərini düşünürəm. Azərbaycanda da təhsil o qədər də inkişaf etməyib. Bununla bağlı daha çox biliyə yiyələnsələr təhsilimiz yaxşı olar. Bizdə digər ölkələrin hər şeyini kopyalamaq var. Bizim ölkəmizin mentaliteti, xarakteri başqadır. Gərək ona uyğunlaşdırılsın”.

Şəhər sakini Qabil Seyidov: “Gənclərin

hərəsinin öz arzusu var. Biz ağsaqqallar onların xoşbəxt olmasını istəyirik. Gənclərin dünyagörüşü və savadı məni qane edir. Gənclərimiz daha çox başqa xalqların ənənələrinə üstünlük verirlər. Mənəviyyatımızdan uzaqlaşırırlar. Bəzən görürsən ki, ictimai nəqliyyatda yaşlı insanlar ayaq üstə qalıblar, gənclər özlərini görməməzliyə vururlar. Amma digər mövzularda gənclərdən razıyam. Vətənpərvərlərdir, xırda məsələləri çıxsaq, digər şeylərdə razıyam, xoşbəxt olsunlar”.

Söylü Ağazadə

di, meydanlarda, mitinqlərdə çox sayda gənc görünürdü. Dövlətimiz gənclərin çiyinləri üstündə inşa olundu desək, yəqin ki yanlışdır. Gənclərin prinsip, mənəvi dəyər, həyata baxış sistemi formalaşmağa başladı, yeni müstəqil gənclər təşkilatları yaradılmağa başladı. Bu da təbiidir, gənclik xalqın ümidi, onun inkişaf və tərəqqisinin əsas meyarı və barometridir, hər bir cəmiyyətin maddi və mənəvi tərəqqisi bilavasitə gənclər siyasətinin düzgün qurulmasından, təşkiləndən və aparılmasından, sosial-mənəvi tərəqqidən asılıdır.

Dövlətin gələcəyini zəmanət altına alması üçün gənclərin yaxşı təhsil almaları şərtidir. Bu günkü təhsil sistemi onlara innovativ bir gələcək vəd edirmi? Birmənalı olaraq deyə bilərik ki, yox. Əgər gənclərin gələcəyimiz olaraq formalaşmasını istəyiriksə onların potensialını üzə çıxaracaq təhsil sistemi yaradılmalı və tətbiq edilməlidir. İnkişaf etmiş ölkələrdə qəbul edilməyən təhsil pro-

Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərini dərinləndirən və hər tərəfli öyrənməyi və mənimsəməyi tövsiyə edirdi. O deyirdi ki, gənclər milli dəyərləri, milli adət-ənənələri, dili, dini və tarixini bilməyən və mənimsəməyən vətənpərvər ola bilməzlər. O deyirdi: "Vətənpərvərlik tək cəmiyyət deyil, Vətənə sadıq olmaq, doğma torpağı sevmək, onu müdafiə etməyi bacarmaq deməkdir. Vətənpərvərlik budur".

Azərbaycan ali hərbi məktəblərinin açılması isə milli hərbi kadrların hazırlanmasında çox böyük bir iş idi. Bu məktəblərdən böyük generalar, hərbi mütəxəssislər yetişdi və onlar 1-ci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan Ordusunun özünü təşkil etdilər. Heydər Əliyevin Sovet dövründə yeni mərhələyə qədəm qoyan ölkəsi, doğma xalq qarşısında ən böyük və misilsiz xidməti o idi ki, Azərbaycan 1991-ci ilin sonunda İttifaqdan ayrılıb müstəqilliyini elan etdiyi vaxt respublikamız əvvəlcədən hazırlanan

Gənclik insan həyatının xəzinəsidir. Bu xəzinənin qiymətləndirilməsinə görə insan ya böyük sərvət – kamil ömür əldə edir, ya da faciəvi qocalıq yaşayır. Gənclər hər dövrdə və hər coğrafiyada xalqların ən qiymətli sərvəti olub. Gəncliyin dəyəri həm də ona görə böyükdür ki, o, keçmişlə gələcək arasında körpünün yaradılmasına xidmət edir, ənənələr ilə yeniliklər arasındakı körpüdür, öz keçmişini gələcəyə daşıya biləcək ən mühüm vasitədir. Yenilikçi, ixtiraçı gənclik milli və mənəvi dəyərlərə görə tərbiyə aldıqdan sonra o gələcək möhkəm olmağa məhkum olacaq.

Əslində, kəşf olunmayı gözləyən ən böyük dəyərlərimizdən biri də gənclərdir. Gənclik öz yolunu və həyat tərzini təyin etməyin başlanğıc dövrüdür. Bəşəriyyət cəmiyyət kimi formalaşmağa başladığı vaxtdan gəncliyə xüsusi önəm verib. Bütün dinlərdə gənclərlə bağlı hikmətli sözlər deyilir, bütün müdriklər gənclərin gələcəyə körpü olması barədə danışır, mənəvi dəyərlərə önəm verilərək tərbiyə olunmalarını əsas tutub, bütün xalqlar vətənpərvərliyi onların təmsalında təbliğ ediblər.

Millətçilik ideallarında millətin gələcəyi onlara tapşırılır, sosializm öz gələcəyini bu ideyalara sadıq gənclərdə görür, dövlət öz siyasi kursunun təbliğini potensial vəd edən gənclərə həvalə edir, milli-mənəvi ənənələrin təbliği onlar vasitəsi ilə həyata keçirilir. Çünki gənclər cəldir, temperamentlidir, parlaq gələcək vəd edirlər. Asanlıqla öyrənirlər, öyrəndiklərini asan tətbiq edirlər. Gənclər həmişə yenilikçidirlər, lakin bunun fonunda əgər milli adət və ənənəyə, vətənpərvərlik ideyalarına sadıq qalınaraq tərbiyə olunublarsa həm millətçiliyə, həm dövlətçiliyə, həm mənəviyyata, həm də vətənpərvərlik ideyalarına sadıqdırlar.

Bu gün hər kəsin qəbul etdiyi qaçılmaz bir həqiqət var ki, o da uşaqlarımızın yaşayacağı zaman bizim yaşadığımız zamandan çox fərqli olacaq. Bu baxımdan övladlarımızın malik olacağı bilik, bacarıq və davranışlar əlbəttə ki, valideynlərinkindən fərqli olacaq. Onlar yaradıcı, yenilikçi, ixtiraçı bir dövrdə yaşayacaqlar, innovasiyanın bütün mərhələlərini keçəcəklər. Valideyn olaraq bizim borcumuzdur ki, innovativ gələcəyə övladımız öz mədəniyyətinə, adətine vətəninə bağlı fərd kimi getsin.

Gənclərin əksəriyyəti elmi, texnoloji inkişafı yaxından izləmək və bunu sosial və iqtisadi faydaya çevirmək qabiliyyətinə malik olub. Bu bacarıqların cəmiyyətimiz üçün faydaya çevirəcək qazanc əldə etmək üçün dövlət onlara maksimum imkan yaratmalıdır. Gənclər adətən problemlərdən xəbərdar olub, maraqlanıb və araşdırma aparır, yaradıcı olub və təxəyyülünü inkişaf etdirir, həll yolları fikirləşir. Daha kreativdirlər, daha dinamikdirlər. Dayanırlar, yorulmur, daim axtarırdadırlar. Təşəbbüskar, dəyişikliklərə və inkişafa açıq olan, eyni zamanda dəyərlərinə, milli kimliyinə sadıq olan gənclik yetişdirmək bizim dövlətə və cəmiyyə-

Ümid sizədir ancaq, Azərbaycan gəncləri...

etmə ən böyük xidmətimizdir.

Bu gün bütün dünyada gənclərin konqresləri, seminarları, maarifləndirici mühazirələri və konfransları keçirilir. Həmçinin gənclərin fləşmobları, yaradıcılıq sərgiləri və digər tədbirlər təşkil olunur, müxtəlif ölkələrdə yaşayan gənclər bir araya gətirilir. Ümumiyyətlə, bütün inkişaf etmiş ölkələrdə yeniyetmə və gənclərlə bağlı dövlət siyasətinin əsas prinsiplərinin müəyyənləşdirilməsi, gənclərin sosial-iqtisadi siyasətdə fəal iştirakının təmin edilməsi prosesi prioritet məsələdir. Respublikamızın ictimai-siyasi həyatı, gənclərin sosial-mənəvi tələbatlarının ödənilməsi, onların formalaşması və layiqli vətəndaş kimi formalaşması üçün əlverişli şərait yaradılması üçün də bu mühüm məsələdir.

Etiraf edək, 90-cı illərin əvvəllərində, SSRİ-də yeganə gənclər təşkilatı olan komсомолun fəaliyyəti dayandırıldıqdan sonra gənclər mənəvi boşluğa, böhrana düşdülər. Çay evlərində gün keçirən, bekar gəzən gənclər ordusunun yaranma təhlükəsi hiss olundu. Amma müstəqilliyin ilk illərində ictimai-siyasi fəallıq gənclərdən də yan keçmə-

qramları ilə şagirdlər üzərində dəlillik edən təhsil sistemimiz bunu onlara borcludur. Effektiv öyrənmə və imkanları özündə ehtiva edən dinamik özlü yaradılmalıdır. Fərqlilik yaratmaq adı ilə naməlum təhsil proqramlarını tətbiq edib uşaqların beynini qarışdırmaq yerinə effektiv üsullar tapılmalıdır. Gənclərin yalnız təhsil yox, həm də tələbat olan peşələrə yiyələnmələri üçün stimullaşdırılmalıdır. Peşə təhsili almaq üçün onlarla söhbətlər aparılmalı, peşəkar xarrat, bəna, demirçi, pineç, qənnadçı, dərzi kimi işlərdə yaxşı əməkhaqqı vəd edilməlidir.

Gənclərin analitik və düşünmə qabiliyyətini inkişaf etdirməsi və uğur qazanması üçün onların qarşısındakı maneələri aradan qaldırmaq lazımdır. Ölkəmizdə nə qədər gənc dərindən əlavə hər hansı beyin inkişafı vəd edən layihələrə, təlimlərə qoşula bilər? Bunun üçün maddi və mənəvi imkan, şərait olurmu? Gələcək həyatına hazırlıq mərhələsində olan gənclər ahi və qocalıq çağlarına hansı yatırımı edə bilərlər?

Ulu öndər Heydər Əliyev gənc nəslin əxlaqi tərbiyəsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir, gənclərə ümumbəşəri dəyərləri,

həmin kadrların sayəsində artıq müstəqil bir dövlət kimi yaşamağa tam hazır idi.

Həm I, həm də II Qarabağ Müharibəsi zamanı dünyanın hər tərəfindən Azərbaycan həmrəyliyinə sədasi eşidildi. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar orduya dəstək məqsədi ilə yardım topladılar, illərdir xaricdə yaşayan gənclər cəbhəyə getmək üçün vətənə döndü, onlar da gündə dövlətinin, ordusunun yanında olduqlarını, həmrəy olduqlarını hiss etdirdilər. Xüsusilə II Qarabağ Müharibəsi günlərində cəbhəyə yardım uğrunda bir-biri ilə yarışdı gənclər, magistralların kənarında gecələdilər, orduya yardım göndərə bilmək üçün bütün mümkün vasitələrə əl atdılar. Bu həmrəylik cəbhədə əsgərlərə ruh verdi, güc verdi, stimullaşdırdı.

Dünyada sülhün bərqərar olması, bütün dünya xalqlarının dinc yaşaması üçün gənclərin həmrəyliyi lazımdır. Bütün dünya gəncləri birləşib həmrəylik göstərsə, hər ölkədə sülh üçün təbliğat aparılsa, dinc yaşamaq üçün cəhdlər göstərilə, bəlkə bir gün dünya yaşanılacaq yerə çevrilər.

Lalə Mehralı

Gənclik insan ömrünün ən gözəl, əvəzolunmaz çağı. Əgər bilsək ki, gənclik əldən gedəndən sonra arxasınca düşüb axtaracaq, arayacaq, yenidən həyatımıza qaytarmağa çalışacağıq, lap əvvəldən onun qədir-qiyətini bilərik. Çünki gəncliyin nə qədər gözəl olduğunu onu yaşayarkən deyil, itirəndən sonra tam mənası ilə dərk edirik.

Qədrini bil, yoxsa çox axtaracaqsan...

O vaxt dərk edirik ki, saçlarımız yavaş-yavaş ağarmağa başlayır. O ağlar bizi gənclikdən çox uzaqlara aparır. Nə qədər gözəl, tərəvətli görünməyə çalışsaq da, saçların arasından boylanan ağlar artıq başqa bir yolçuluğa çıxdığımızdan xəbər verir.

Gəncliyin gözəlliyini, əvəzolunmazlığını o zaman dərk edirik ki, güzgü qarşısında gözələrimizin ətrafında kiçik qırıqları görürük. O şüşə kimi dümdüz, hətta gülümsəyəndə belə heç bir qırıq yaranmayan üzümüzdəki cizgilər bizə yeni bir yolun başlanğıcında olduğumuzu söyləyir.

Gəncliyin əlimizdən uçmaqda olduğunu o zaman anlayırıq ki, ümumilikdə əvvəlki görkəminizdən əsər-əlamət qalmır. Bu zaman nə etsək də gənclik dövrümüzün bir anını belə geri gətirə bilmirik. Üzümüzdəki qırıqlar get-gedə daha da dərinləşir. Saçlarımız gündən-günə daha çox ağarmağa başlayır. Bəzənib-düzənəndə, geyinib-kecinəndə atrıq gənclikdə göründüyümüz qədər şux və gözəl görünmürük.

İllər gəncliyimizdən ötür illər gəncliyimizi bizdən qoparır. İllər həm də gözəlliyimizi və yaraşığımızı bizdən alır. Lakin fərqi olmur, düşünürük ki, elə həmişə belə görünəcəyik. Bu gözəlliyi, yaraşığı kim əlimizdən ala bilər ki? Bu, bizə məxsusdur. Bunu Yaradan verib bizə, bizim də olacaqdır. Lakin illər axı bunu demir, illər başqa söz söyləyir və söylədiklərinin hər birini həyat bizə yaşadır.

Elə ki, gəncliyin son akkordlarını dinləyirik, bundan sonra başlayırıq yavaş-yavaş yaşlanmağa. Hələ də gənclikdən əlimizi üzümürük. Düşünürük ki, yox, o, əlimizdən hara gedə bilər ki?.. Lakin gedir, həm də sürətlə gedir. Getdikcə də zərbələrini vurur. Biz anlayanda ki, yox, ta o gənclikdən heç nə qalmayıb, başlayırıq onu yenidən axtarmağa. Bunun üçün axtarıqlar edirik, nələrə əl atırıq, nə əziyyətlər çəkirik, zəhmət sərf edirik, lakin gəncliyi daha heç yerdə tapa bilmirik.

Yaşlanırıq Gəncliyin son nişanələrini itiririk. İtirildikcə də ən dəyərli nəyisə itirdiyimizi hiss edirik. Deyirlər, adam nəyisə itirəndə, ölənədək gözü onu axtarır. Bax, bir də gənclik belədir. Baxırsan ki, yaş ötür, olub 50-60, sən hələ də onu-gəncliyi axtarırsan. Gözlərin hər yerdə onu gəzir. Fotoları

tökürsən qarşına, başlayırsan onlarla danışmağa. Kimlərə o şəkilləri göstərməklə gəncliyini göstərmək istəyirsən. Sənin də gənclikdə gözəl və yaraşılıq olduğunu sübut etmək, hamının bilməsini istəyirsən

Lakin bunlar da keçicidir. Andır, anlar isə keçir, gedir. Sənsə olduğun yerdəsen. Daha gənc deyişsən, yaşlanmaqdasan. Bax bu an ürlər sızlayır. Düşünürsən ki, ah, nə tez ötür getdi gəncliyim. Kaşki bir daha dönərdim o çağlara. Kaşki yenidən gənc olardım. Kaşki o illərin bircə anını geri qaytara bilərdim.

Təəssüf ki, mümkün deyil. Gənclik getmişdir, yerinə yaşlılıq gəlmişdir. Ta sənin yol yoldaşın tərəvət deyil, soluxmuş üz, qırıqlı əllərdir. Nə qədər çalışsan da, şux qamət deyil, o sürətli addımlar deyil, əyilmiş qamətinlə yavaşlayan addımlardır. Sənin

yolyoldaşın günəşin zərrin şəfəqlərində parıldayan saçlar deyil, yıpranmış, ağarmış, daha parlamayan saçlardır.

Bəs ürlər Bəli, tək ürləyən gəncliyini bizdən qoparmağa heç bir qüvvənin gücü çatmır. İcimizdə, köksümüzdə bəlkə də o da qocalır, bilmərəm kiçilirmə deyim, yaşlanma səbəbindən formasını itirmə deyim, lakin istəkləri, həyata baxışı, dəyişmiş. O, gənclik duyğuları ilə yaşayan və bu duyğuları hər an insana anladan tək olanımızdır, ürək. Bəlkə elə buna görə deyirlər ki, ürək qocalmır. Qocalmır, bəli. Gənclikdən bizə qalan tək ürləyimizdir. Bəlkə də tək ürək qocalmır ki, gəncliyi hər an insana anlada. Nə qədər gözəl bir dövrün əldən getdiyini hər an xatırlada və deyə ki, insan övladı, nə üçün qədrini bilmədin gəncliyin. Bəli, elə bu səbəbdən ürləyən qocalmamasına hökm verilib, inanın

Bələcə, həyatda qiymətini biləcəyimiz, borclu olacağımız çox şeylər var. Gənclik də onlardan biridir. Gözəlliyimiz, yaraşığımız ilə birlikdə fəal, aktiv iş həyatımız da gəncliklə bağlıdır. Dünyaya övlad bəxş etməyimiz, onu böyük səbrlə böyütməyimiz də gəncliyin bəxşisidir. Ev qurmaq, ev sahibi olmaq da gəncliyin ərmağanıdır. Sözlün həqiqi mənasında, bütün gözəl görünən hər şey gənclikdədir. Yaşayarkən qədrini bilmədiyimiz, sonra çıraq işığında axtardığımız gənclik

Qədrini bilin gəncliyinizin, əziz gənclər. Çünki insan övladına verilən ömrün dörd fəslinin ən gözəli gənclikdir. Gənclik bahardır, yazdır. Çiçəkləri, rəyihəsi ilə gözəldir. Rəngləri, rəngarəngliyi ilə gözəldir.

Demirik ki, uşaqıq, qocalıq çağları yaxşı deyil. Onların da özünəməxsusluqları var. Biz uşaq olmasaq, gəncləşə bilərikmi? Gənc olmasaq, yaşlaşa, nənə-baba ola bilərikmi? Nəvə sevgisini, şirinliyini yaşaya bilərikmi? Ağ saçlar, ağ saçlar deyirik, yaşlanmasaq, o müdrikiyi yaşaya bilərikmi? Bütün fəsillər kimi, insan ömrünün də bütün çağları gözəldir. Lakin gəlin etiraf edək ki, gənclik onların ən gözəli və əvəzolunmazıdır.

Mətanət Məmmədova

Eyni zamanda, İrəvan informasiya və siyasi sahədə Azərbaycanı ittiham etmək nöqtəyi-nəzərindən çalışır ki, guya Bakı sülh müqaviləsi imzalamaqda ayaqlarını süründürür. Bu yaxınlarda Ermənistan rəhbərliyi bəyan edib ki, Bakıya sülh müqaviləsinin iki bəndi, üçüncü dövlətlərin sərhəddə olması və məhkəmələrdə qarşılıqlı iddialardan imtina ilə bağlı təklif göndərib. Ermənistan Azərbaycana qarşı informasiya və hibrid müharibəsini davam etdirir. Yerevan bunun üçün müxtəlif beynəlxalq platformalardan istifadə edir.

Ermənistanın baş nazirinin

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Rusiyalı ekspert: Qərb Ermənistanı özünün Qafqazdakı "Troya atı"na çevirmək istəyir

"Bundan yalnız Ermənistan özü zərər çəkəcək"

Xəzər Strateji Araşdırmalar İnstitutunun (Rusiya) baş direktoru, "Milli müdafiə" jurnalının baş redaktoru İqor Korotçenko "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında sülh müqaviləsi və sənədin bağlanması istiqamətində irəliləyişin və bununla bağlı görüşlərin olmamasından danışdı. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Azərbaycan və Ermənistan liderləri sonuncu dəfə ötən ilin oktyabrında Kazanda keçirilən BRICS sammitində sülh sazişi üzrə danışıqlar aparıblar. Həmin ay İstanbulda iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin görüşü baş tutdu. Bir neçə gün əvvəl Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumunda liderlərin görüşü üçün fürsət var idi, lakin bu baş vermədi. Görüşlərin olmaması və sülh sazişi üzrə danışıqlarda irəliləyişin əldə olunmamasının səbəbi nədir?

- Ermənistan hazırda Qərblə fəal şəkildə strateji tərəfdaşlıq münasibətləri qurur və belə bir şəraitdə Paşinyan açıq şəkildə gözləyir ki, sülh müqaviləsinin imzalanmasını hələlik gecikdirsin, eyni zamanda ordusunu yenidən silahlandırır, müxtəlif hərbi və hərbi-texniki müqavilələr bağlayır. Bundan başqa, İrəvanın yaxın vaxtlarda Ermənistanda ölkənin Aİ-yə qəbulu məsələsi ilə bağlı referendum keçirmək niyyətində olduğu da göz qabağındadır. Ermənistanın baş naziri də ABŞ-ın yeni administrasiyasının Cənubi Qafqazla bağlı mövqeyini necə və hansı formada bildireceyini gözləyir. Bu şərtlər daxilində erməni diplomatiyası sənədi imzalamağa tələmdir.

Bundan başqa, İrəvan onu da nəzərə alır ki, hazırda Bakıda erməni separatçı Qarabağ rejiminin keçmiş rəhbərlərinin məhkəməsi gedir. Görünən odur ki, Ermənistan sülh müqaviləsi bağlamaq üçün bütün imkanlara malik olsa da, buna baxmayaraq, prosesi dayandırmamağa çalışır.

Qərbdə Ermənistan ordusuna yeni keyfiyyət vermək istəyirlər. Bu niyə edilir? Azərbaycanı şantaj etmək üçün, çünki Azərbaycan ərazisindən mühüm nəqliyyat-logistika kommunikasiyaları keçir və neft-qaz layihələri fəaliyyət göstərir.

ABŞ və digər Qərb ölkələri Ermənistan ordusunda islahatlar aparmaqla, onu NATO standartlarına uyğunlaşdırmaqla məşğuldurlar. Baydenin dövründə İrəvanın Vaşinqtonla hərbi və hərbi-texniki əlaqələri fəal şəkildə inkişaf edib. Paralel olaraq bu proses Avropa İttifaqı, xüsusən də Fransa tərəfindən dəstəklənib. Ermənistan Xarici Kəşfiyyat Xidməti ilə MI6, DGSE və CIA arasında kəşfiyyat məlumatlarının mübadiləsinə dair müqavilə imzalanıb.

Ermənistan artıq yol ayrıcında deyil, öz proqramı

Bakı ilə İrəvan arasında silahlar üzərində qarşılıqlı nəzarət təklifini Azərbaycanı çoxdan irəli sürüb. İndi belə bir təklif gəlincə, siyasi əhəmiyyətsiz və qeyri-qanuni görünür. Çünki Qarabağ münafişəsində Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüzkar və işğalçı kimi çıxış edib. Və hətta 2020-ci ildə Azərbaycan öz ərazilərinin bir hissəsini qaytardıqdan sonra da Ermənistan hələ də çoxlu sayda hərbi təxribatlar həyata keçirib.

- İndi fevralda Paşinyan Vaşinqtona səhər yeməyinə gedəcək və orada Donald da iştirak edəcək. Belə çıxır ki, onun həm Azərbaycan, həm də Rusiya ilə bağlı bundan sonrakı addımları Tramp hansısa yolla öz tərəfinə çəke bilib-bilməməsindən asılı olacaq?

- Tramp bəlkə də

üzrə məqsəd və vəzifələrinin, deməli, öhdəliklərinin strateji yenidənqurulması mərhələsindədir. Azərbaycan da sülh sazişinin imzalanması üçün Ermənistanın Bakının iki əsas şərtini yerinə yetirməsini gözləyir: Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını istisna etmək üçün Konstitusiyanın dəyişdirilməsi və ATƏT-in Minsk Qrupunun hüquqi ləğvinə razılıq.

Azərbaycan və Ermənistan eyni vaxtda sərhədin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinin ikinci mərhələsi barədə razılığa gəlsələr də, görüşlərin olmaması bu səbəbdəndir. Bu, təbii ki, müsbət razılaşmadır.

Maraqlı fakt, təbii ki, Paşinyanın rəsmi şəkildə ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğv edilməsi ilə razılaşdığını deməsidir. Amma bu, hələ də İrəvanın Bakının sülh müqaviləsinin imzalanması şərtləri ilə bağlı ləngitmə taktikasına haqq qazandırmır.

Paşinyanın kim olduğunu eşitməyib və o, Ermənistanı vecinə almır. Ola bilsin ki, Ermənistan kimi bir ölkənin olduğunu bilir. Amma Tramp üçün prioritetlər baxımından Ermənistan və Cənubi Qafqaz çox uzaq bir şeydir. Burada sual budur ki, Paşinyan ABŞ-dakı erməni lobbisi ilə razılığa gələ biləcəkmi? Ermənistan hökuməti lobbiləri işə götürməyə hazırdır-aşkar, yoxsa gizli? Dünən ABŞ-ın keçmiş senatoru, Ermənistanın maraqlarının tanınmış müdafiəçisi Robert Menendes 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Paşinyan özü üçün belə menendesləri axtarmağa gedəcək.

ABŞ-da hakimiyyət dəyişikliyindən sonra Paşinyanın Baydenin Ermənistanına qarşı siyasətinin davam etdirilməsi üçün müəyyən təminatlarla ehtiyacı var.

- Avropa İttifaqı Ermənistandakı monitoring missiyasının müddətinin iki il müddətinə uzadılması

nı təsdiqləyib. Aİ Cənubi Qafqaz üzərində nəzarəti saxlamağa çalışır?

- Aİ-nin Ermənistan-Azərbaycan sərhədindəki missiyası siyasi və kəşfiyyat vasitəsidir. Bir tərəfdən siyasi təxribatlarla məşğuldur, digər tərəfdən isə tam şəkildə kəşfiyyat işləri aparır. Bunlar diplomat deyil, diplomatik pərdə altında olan kəşfiyyat agentləridir. Qərbin məqsədi Ermənistanı Cənubi Qafqazda özünün troya atına çevirmək və ondan İran, Azərbaycan və Rusiyanı təxribata çəkmək üçün istifadə etməkdir. Ermənistanın hakim elitası Qərbe nə üçün lazım

- Göründüyü kimi, Ermənistanın baş naziri ölkənin Aİ-yə daxil olması ilə bağlı referendumun mümkün qədər tez keçirilməsini istəyir. Ötən həftə Ermənistan parlamentinin ekspert qrupu sənəddə çoxlu sayda qeyri-dəqiqlik və uyğunsuzluqlar tanınmasına baxmayaraq, müvafiq qanun layihəsi parlament komissiyası tərəfindən təsdiqlənib.

- Ermənistan Avropa İttifaqına daxil olmaq üçün ən azı Türkiyə qədər gözləyəcək. O qədər illərdən sonra bir dövlət olaraq qalarsa.

- Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk bu həftə bir daha bəyan etdi ki, İrəvanın Aİ

olduğunu anlayır.

- Son vaxtlar Paşinyan belə bir fikir irəli sürməyə çalışır ki, Ermənistan əslində balanslaşdırılmış xarici siyasət aparır və guya o, Rusiya ilə, ABŞ-la, Aİ ilə, ümumiyyətlə, hamı ilə dost olmaq istəyir.

- Paşinyan çoxşaxəli kimi çıxış edib hər tərəfdən bonuslar almaq istəyir. Bu, eyni zamanda hiyləgərlik və həyasızlıqdır.

Ermənistanın baş naziri Rusiya ilə bağlı hansısa ölümcül siyasi səhvə yol verərsə, nə əldə edəcəyini hebləməlidir. Əgər dostsansa, dəstək alacaq. Əgər kiminsə arxasınca pəncələrini itiləyirsinizsə, o zaman sizə qarşı münasibət fərqli olacaq. O cümlədən, ola bilsin, iqtisadi cavab tədbirlərinin qəbulu. Rusiyanın kifayət qədər geniş təsir arsenalı var. Eyni zamanda, Moskva Ermənistanı özündən uzaqlaşdırmamaq üçün hər şeyi edir.

ilə yaxınlaşması Ermənistanın Aİ-dən çıxması demək olacaq, çünki bu, Avrasiya İqtisadi İttifaqının digər ölkələrinə də ziyan vuracaq...

- Hazırda bu xəbərdarlıqlara cavab olaraq Paşinyanın davranışını məşhur misra ilə xarakterizə etmək olar: "Pişik Vaska qulaq asır və yeyir". Ermənistanın baş naziri Aİ və Amerikanın "xama"sını yemək istəyir. Amma o, bilərəkdən bütün nəsihət və xəbərdarlıqlara məhəl qoymur. İndiki beynəlxalq siyasi vəziyyətdə Rusiya getdikcə sağlam pragmatizmə doğru irəliləyəcək. "Qardaş" xalqlar haqqında mantralar artıq heç kəsi istiləşdirmir. Əgər hansısa ölkənin siyasi elitası Rusiyanın mənafeyinə xələl gətirən hərəkətlər edərsə, Rusiya Federasiyasına qarşı bu cür hərəkət etməyin yersiz olduğunu başa düşmək üçün cəzalandırılmalı və zərər onun özünə dəyməlidir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

“Soyadın dəyişdirilməsi boşanma və mülk bölgüsü məsələlərinə heç bir təsir göstərmir”

“Nigahdan sonra qadının soyadını dəyişdirməsi hüquqi baxımdan məcburi deyil. Qadın öz soyadını həm dəyişə, həm də dəyişməyə bilər. Bu, tamamilə şəxsi bir qərardır və qadının istəyi ilə əlaqədardır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında YYSİB-nin sədr müavini, Sosial və mənəvi məsələlər üzrə ekspert Ramal Əliyev deyib. Ramal Əliyev sözlərinə belə davam edib: “Qeyd etmək lazımdır ki, soyadın dəyişdirilməsi, gələcəkdə baş verəcək boşanma və ya mülk bölgüsü məsələlərinə heç bir təsir göstərmir. Bu cəhətdən, soyadın dəyişdirilməsi yalnız şəxsi seçimi əks etdirir, hüquqi müstəvidə isə hər hansı bir yük daşıyıcı deyil.

Bundan əlavə, soyadının dəyişdirilməsi, qadının ərinə olan sevgi və hörmətini göstərən bir göstərici kimi qiymətləndirilməməlidir. Bu, sosial bir ənənə olsa da, şəxsi seçimdən başqa bir şey deyil. Qadınların öz kimliklərini qorumaq və öz soyadlarını daşımaq haqqı var. Cəmiyyətimizin müsəlman bir cəmiyyət olduğunu nəzərə alaraq, İslam dininin bu məsələyə yanaşmasını da nəzərdən keçirmək vacibdir. İslamda qadın və ər öz soyadlarını daşmalıdırlar və bu mövzuda hər hansı bir dəyişiklik qadağan edilmişdir.

Ramal Əliyev
EKSPERT DANIŞDI

Bu yanaşma, qadın və kişinin hüquqlarını qorumağa yönəlmişdir və onların şəxsi şəxsiyyətlərini əks etdirir.

Mən şəxsən 23 illik evlilik təcrübəsinə sahibəm və həyat yoldaşım öz soyadını dəyişdirməyib. Bu məsələ barədə müsbət fikirdə deyiləm və soyadını dəyişdirmək ısrarı göstərən bəyələrin yanaşmasını qəbul etmirəm. Bu cür təzyiqlər, şəxsi seçimlərə və hüquqlara hörmətlə yanaşılmadığının göstəricisidir. Evlilikdə əsas olan anlayış, qarşılıqlı hörmət və anlaşmadır, yoxsa cəmiyyətin müəyyən etdiyi formal şəkli uyğunlaşmaq deyil”.

Ayşən

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

DIQQƏT: İnsanlar bu mallardan mütləq uzaq olmalıdır

“Problem müəyyən partiya mallarda olan problemlərdir. Lakin istehlakçı hüquqlarını qoruyan beynəlxalq təşkilat və o cümlədən onun Azərbaycandakı nümayəndəsi olaraq Azad İstehlakçılar Birliyi bildirir ki, ümumiyyətlə bütün partiyaların malların bu brend altında buraxılan malların hamısı istehlakçılar üçün zərərli və burada öyrəşdirən maddələr var”.

Amerikada olan məsələlər istehlakçılara zərərli məsələlərdir və hər ikisi qeyd etdiyim kimi müəyyən partiya mala aiddir.

Azad İstehlakçılar Birliyi olaraq biz deyirik ki, bütün partiyaları, hətta bəyənən partiyalar insanlara zərərliyə. İnsanlar bu mallardan mütləq və mütləq uzaq olmalıdır. Mən çox-çox təəssüflə deyirəm ki, dünyada ən böyük ərazisi olan KFC Azərbaycandadır. Bu məni çox narahat edir. Ən böyük ərazini yer tutan KFC bugün dünya miqyaslı Azərbaycandadır”.

A. Vəli

Ağcabədidə evdə əl qumbarası partlayıb, 5 nəfər ölüb

Ağcabədidə baş vermiş partlayışla bağlı cinayət işi başlanıb. SİA xəbər verir ki, bu barədə Baş Prokurorluq məlumat yayıb. Bildirilib ki, rayonun Hindarx qəsəbəsində baş

verən partlayış nəticəsində 5 nəfər ölüb (onlardan 3-ü yetkinlik yaşına çatmayan şəxsdir).

Faktla bağlı Ağcabədi rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 124.2-ci (ehtiyatsızlıqdan iki və ya daha çox adam öldürmə) və 228.1-ci (qanunsuz olaraq döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və ya gezdirmə) maddələri ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Ronaldodan rekord - 700-cü qələbə!

klub karyerasında 700-cü qələbəsi olub. Nəticədə o, tarixdə klub səviyyəsində 700 matçda qalib gələn ilk futbolçu adına yiyələnib.

Portuqaliya millisinin və “Əl-Nəsr”in futbolçusu Kriştiano Ronaldo unikal nailiyyətə imza atıb. 39 yaşlı hücumçu buna Səudiyyə Ərəbistanı çempionatının 18-ci turunda “Əl-Raed”lə görüşdə iştirak etməklə nail olub. Sözügedən görüşdə “Əl-Nəsr” 2:1 hesabı ilə qalib gəlib. Komandanın qollarından 1-ni 45-ci dəqiqədə məhz Ronaldo vurub.

Bu görüş Kriştianonun

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700